

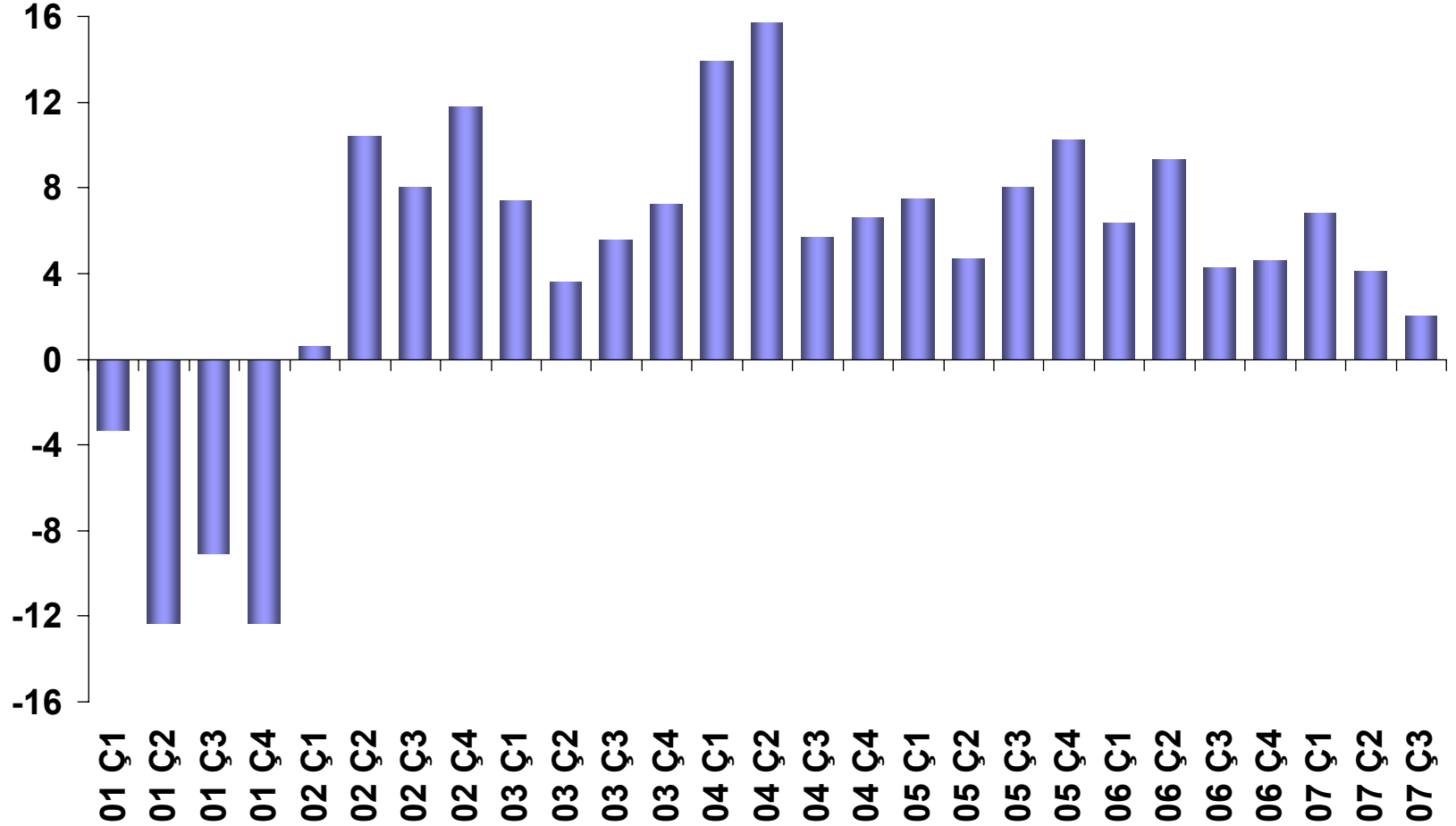
KAMU BORÇ YÖNETİMİ

T.B.M.M.
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUMU

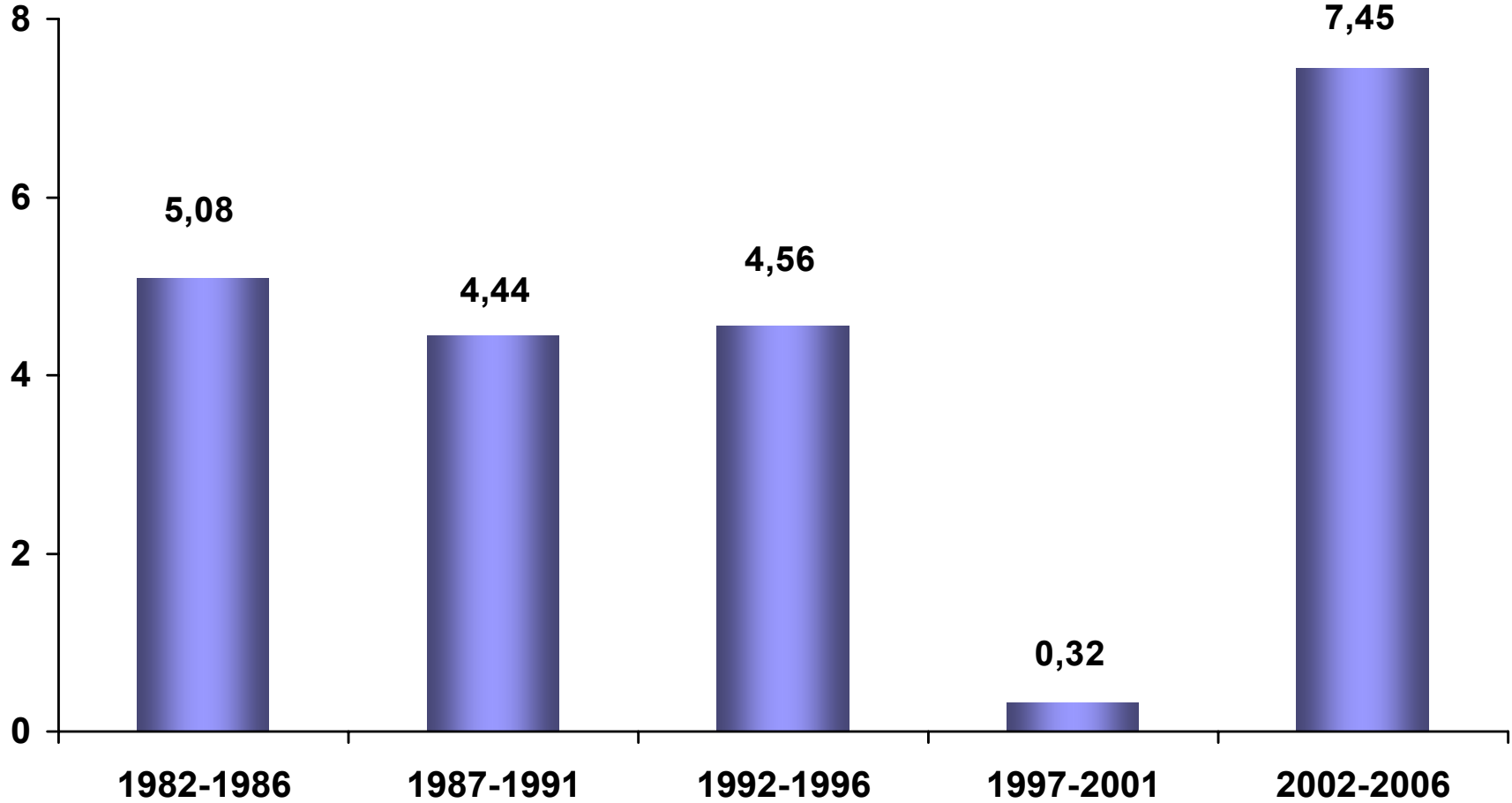
26 Aralık 2007

I. MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

GSMH Büyüme Oranları (yıllık % değişim)

GSMH Büyüme Oranı (5 yıllık dönem ortalaması,%)

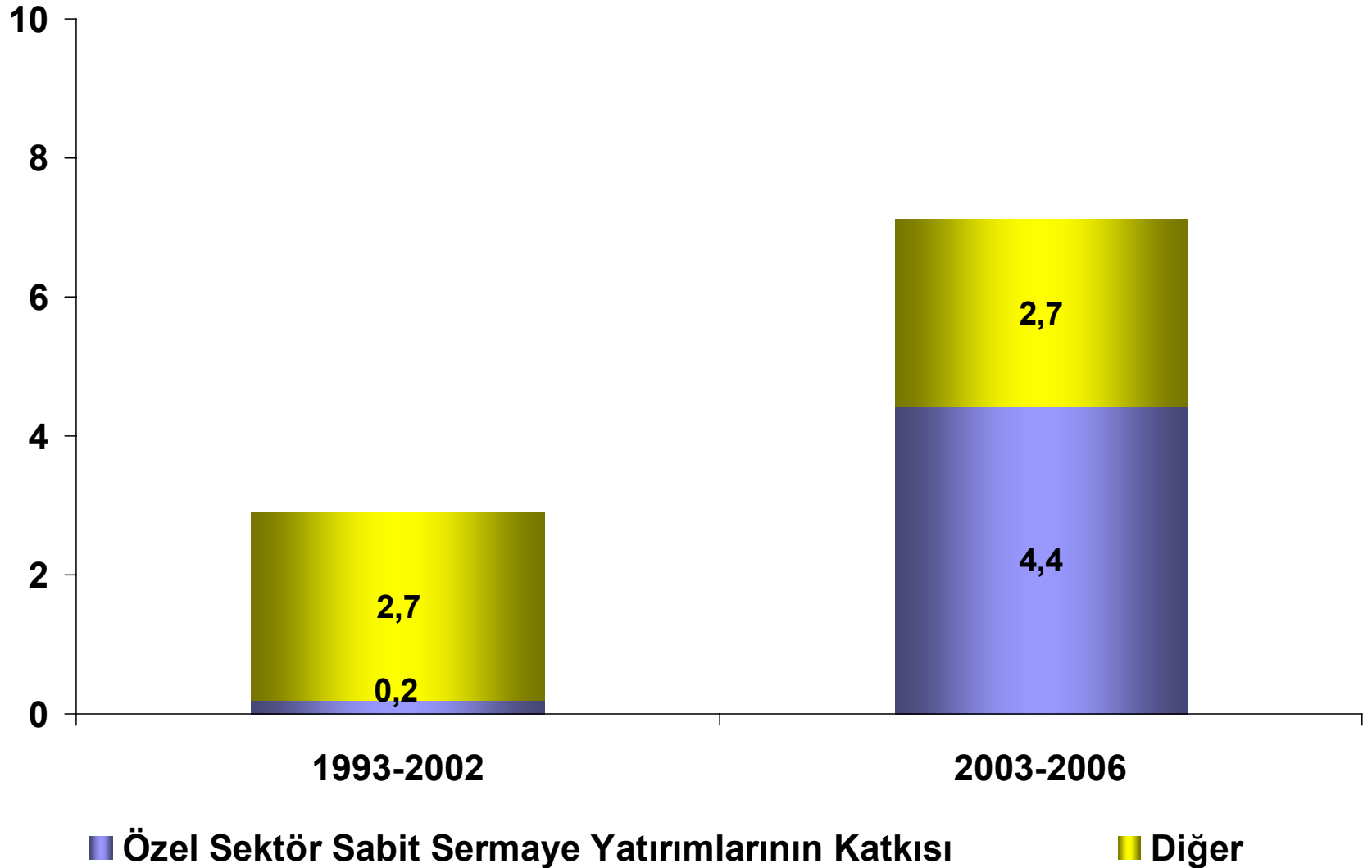

Büyümenin Volatilitesi*

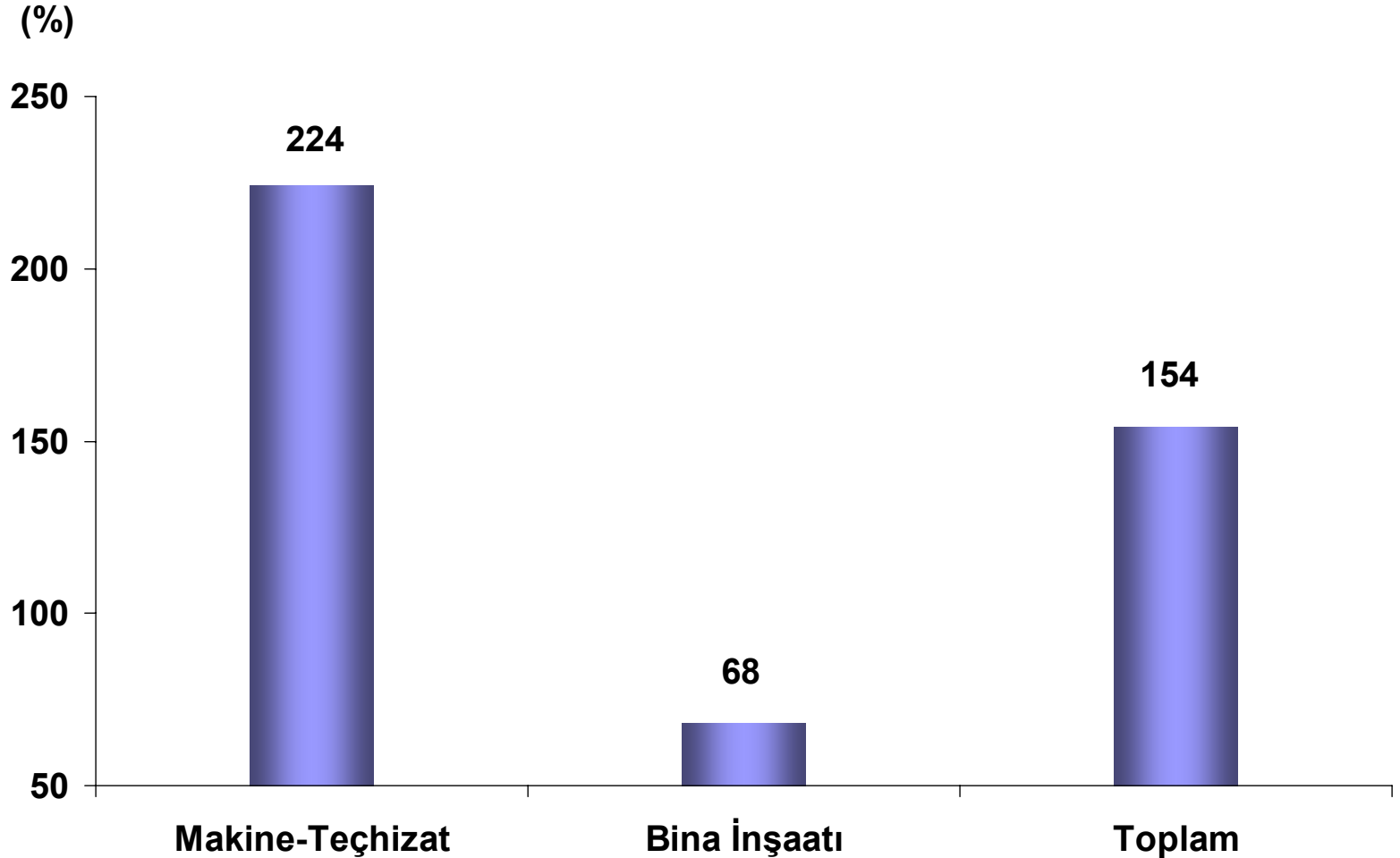

(*) Yıllık GSMH büyüme oranının ilgili döneme ait ortalama büyüme bölümünün standart sapması

Özel Sektör Sabit Sermaye Yatırımlarının GSYİH Büyümesine Katkısı (%)

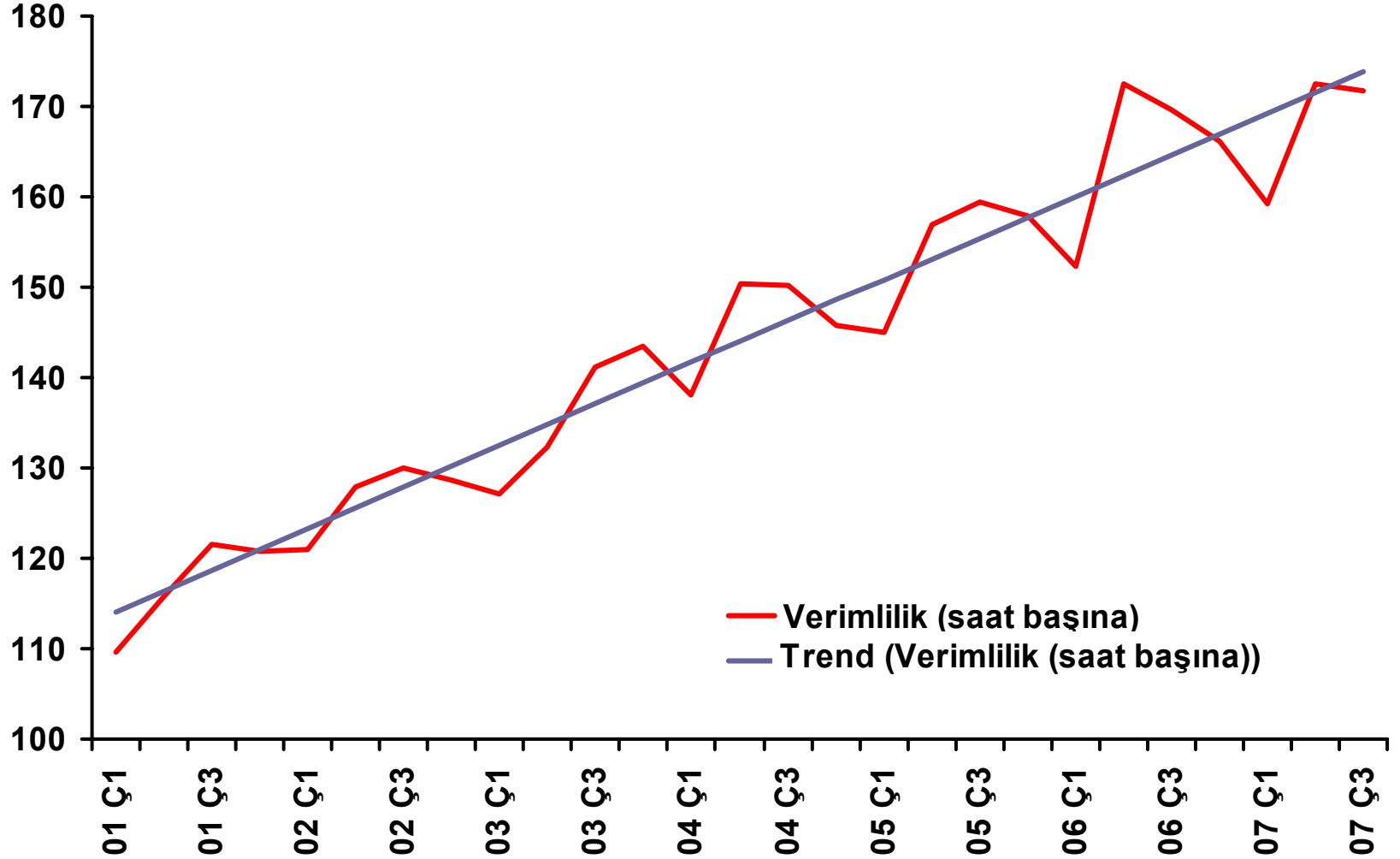

Özel Sektör Sabit Sermaye Yatırımlarının Reel Artışı (2002-2006 dönemi birikimli yüzde değişim)

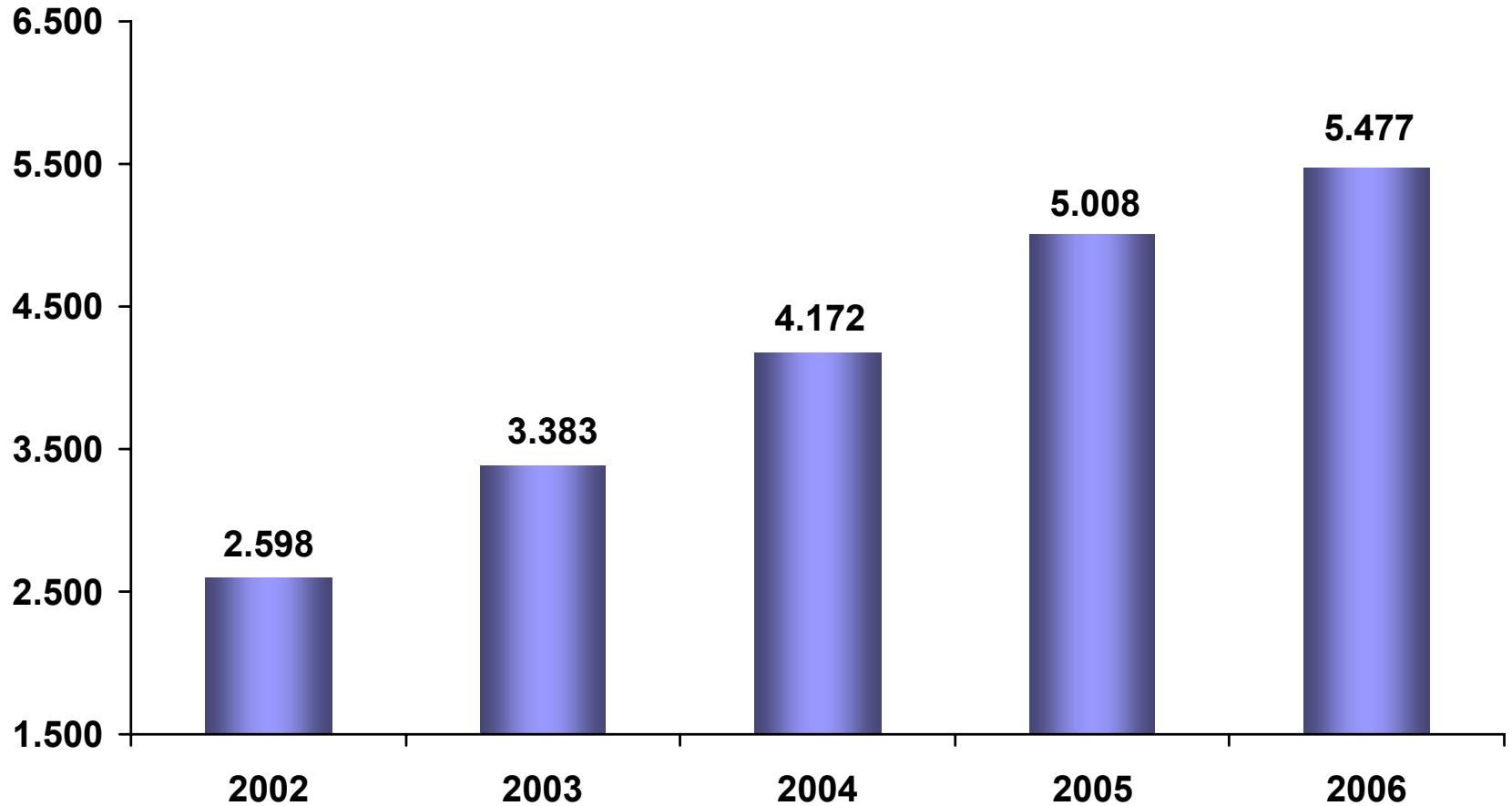

Toplam İmalat Sanayi Verimlilik Endeksi

(Endeks)

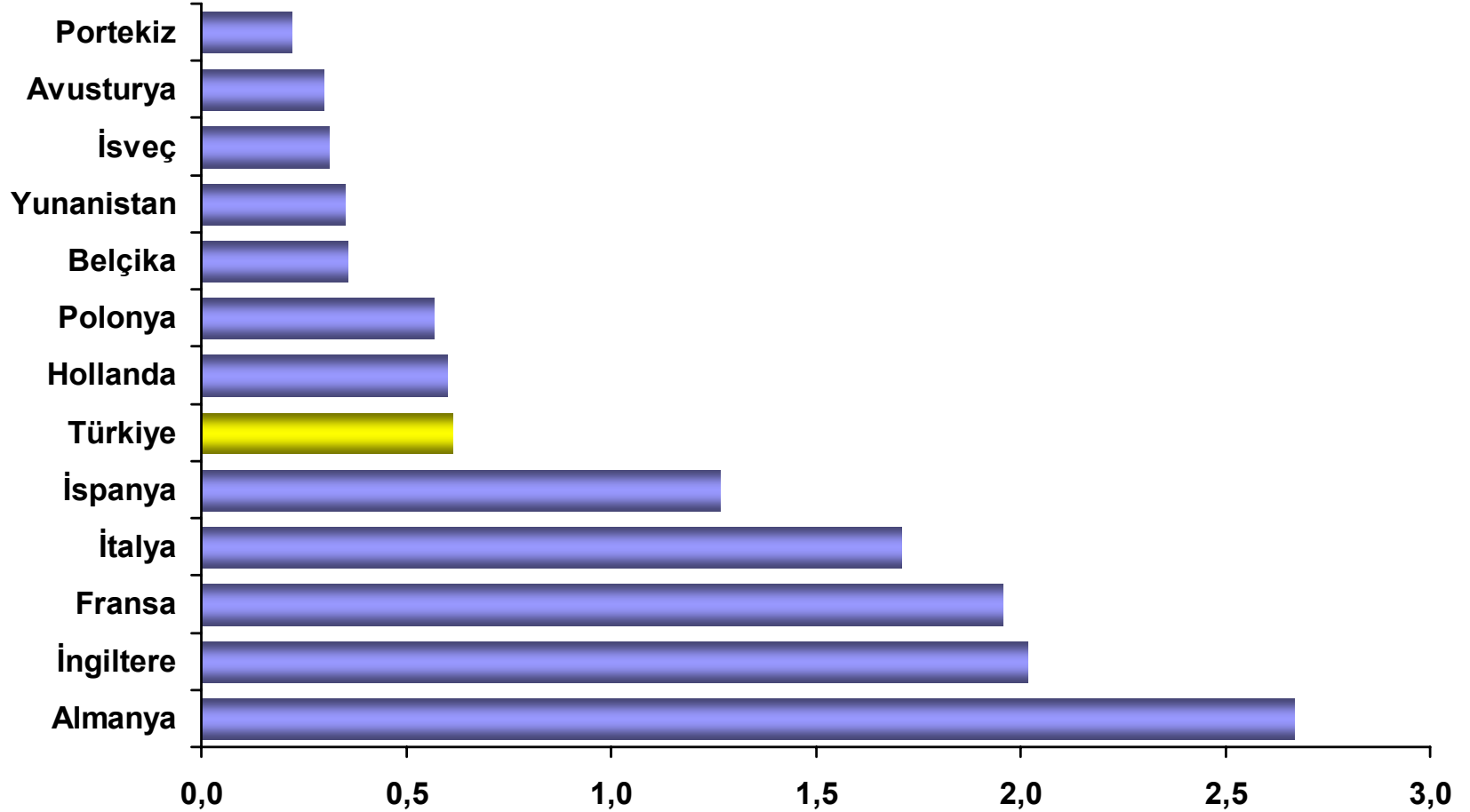

Kişi Başına Düşen GSMH (ABD Doları)

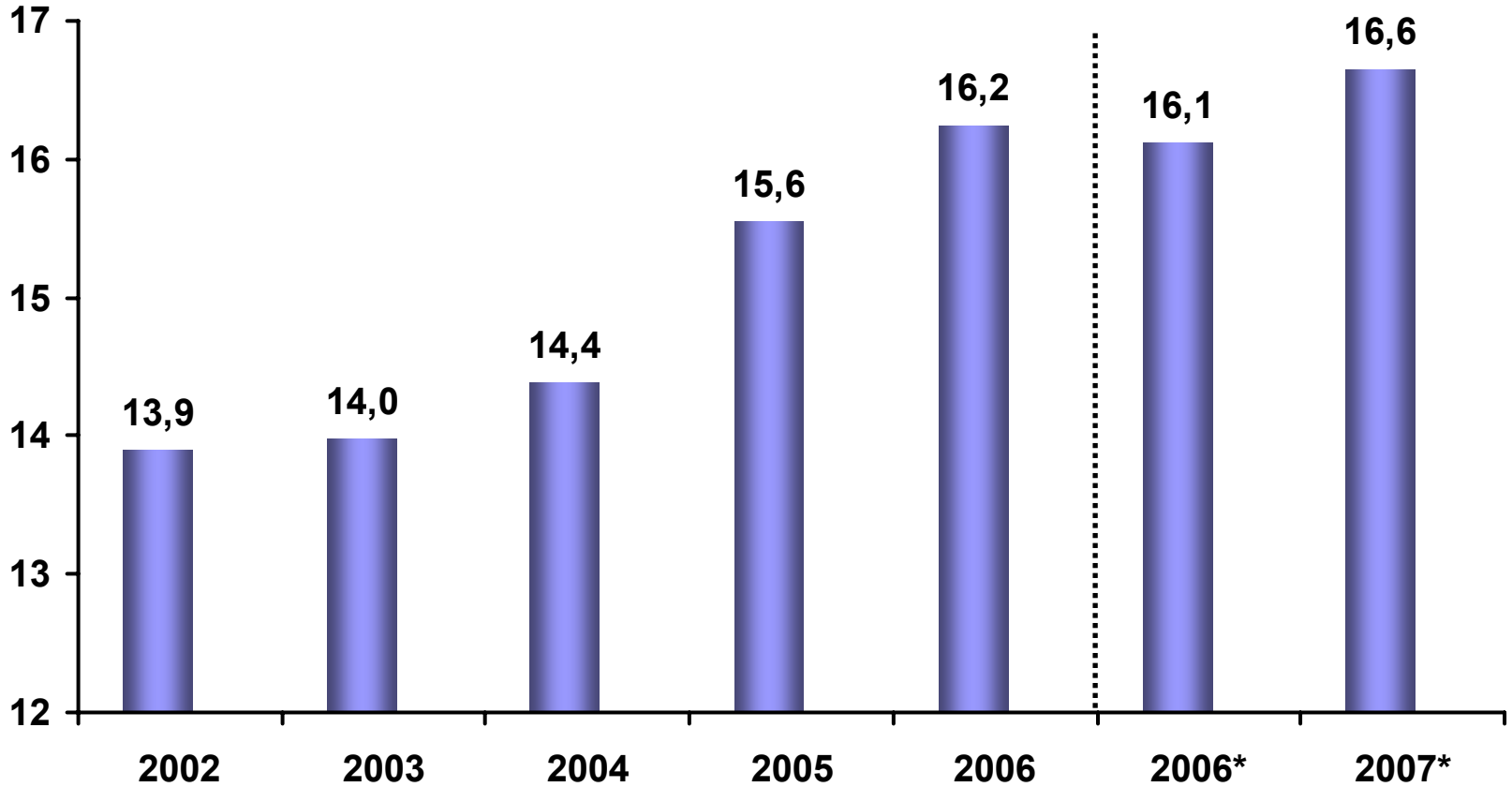

Avrupa'nın En Büyük Ekonomileri

(2006 itibariyle Satın Alma Gücü Paritesine göre GSYİH, Trilyon Dolar)

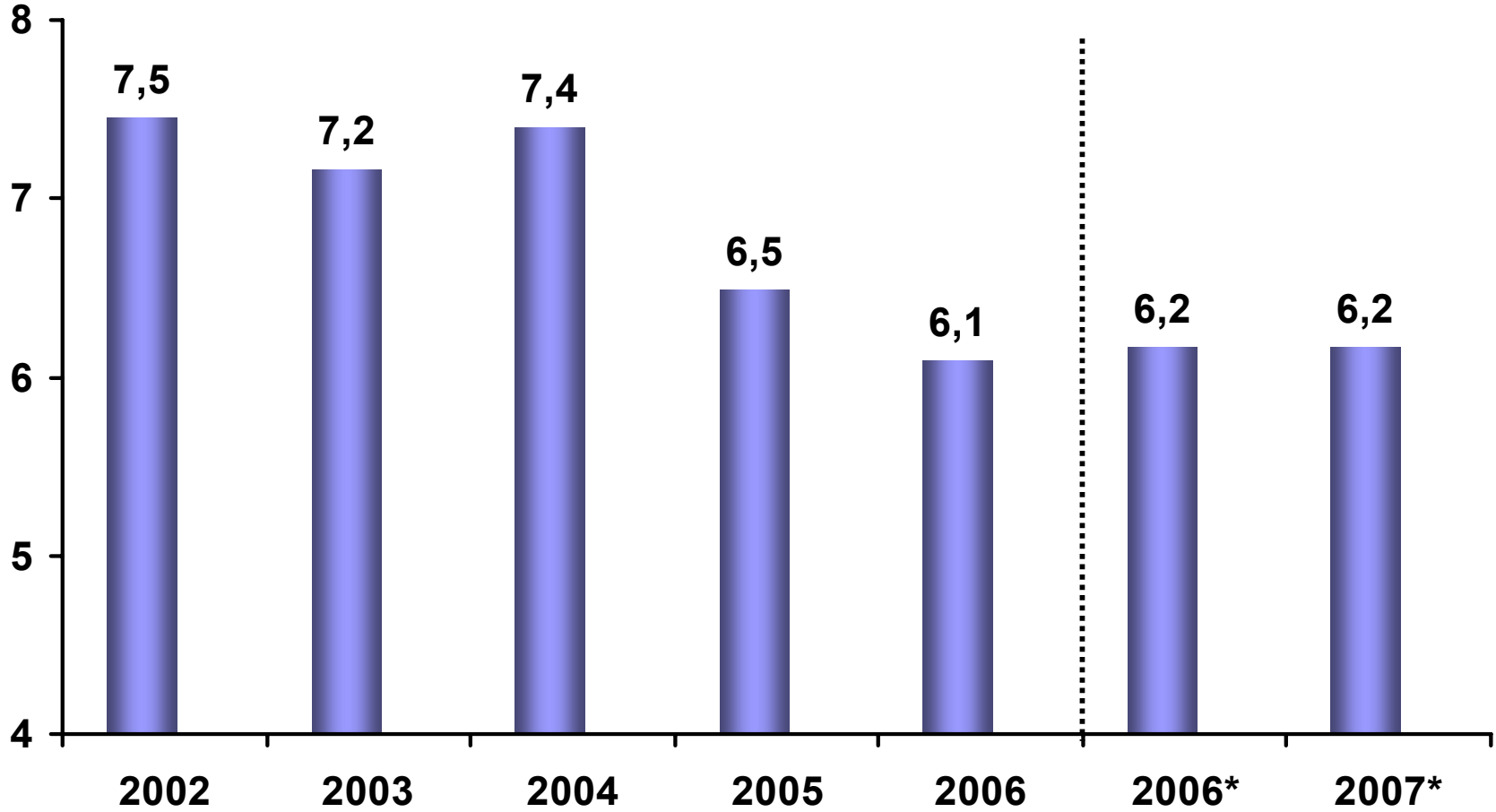

Tarım Dışı İstihdam (Milyon Kişi)

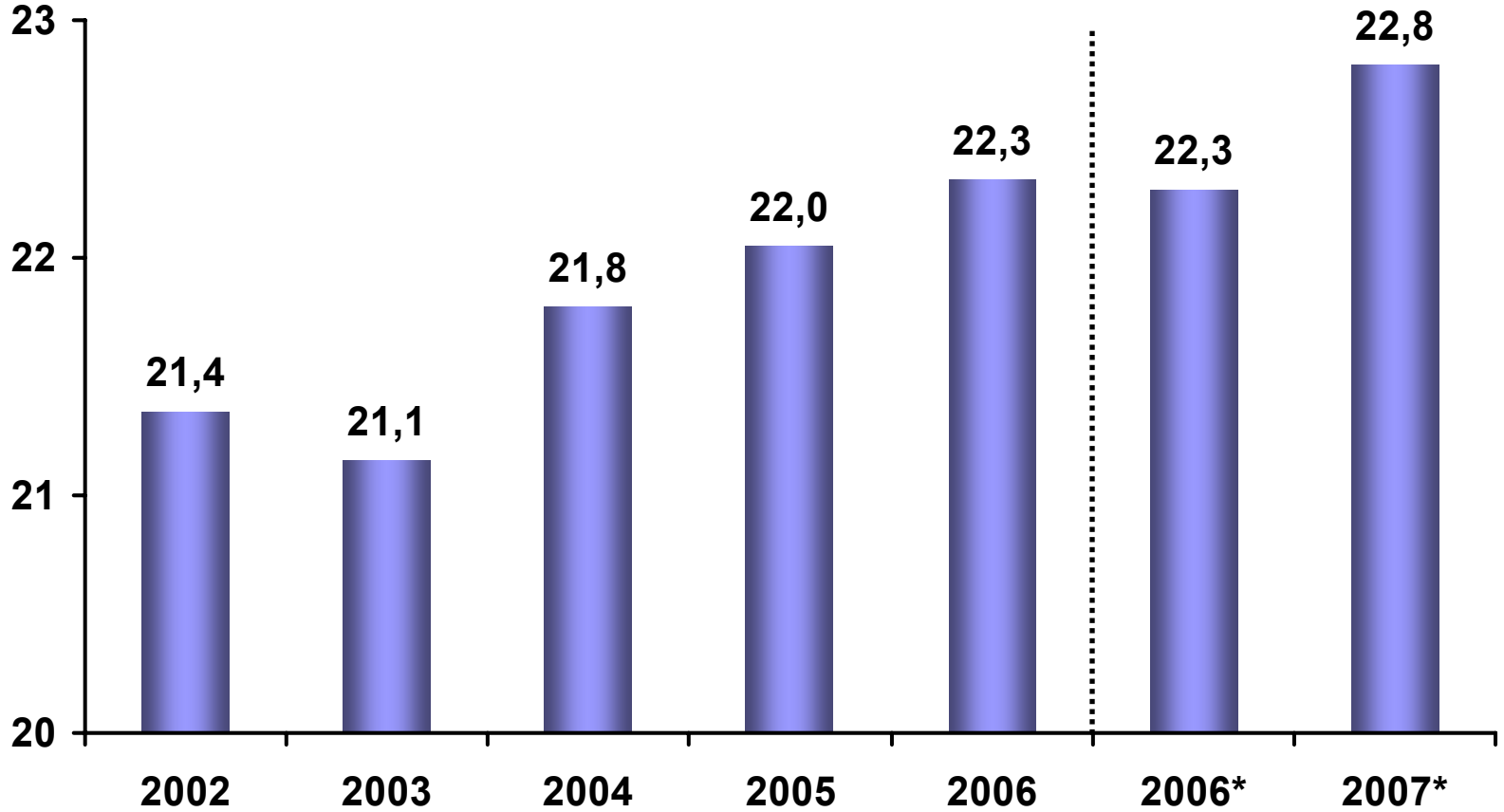
(*) Ocak-Eylül Ortalaması

Tarım İstihdamı (Milyon Kişi)

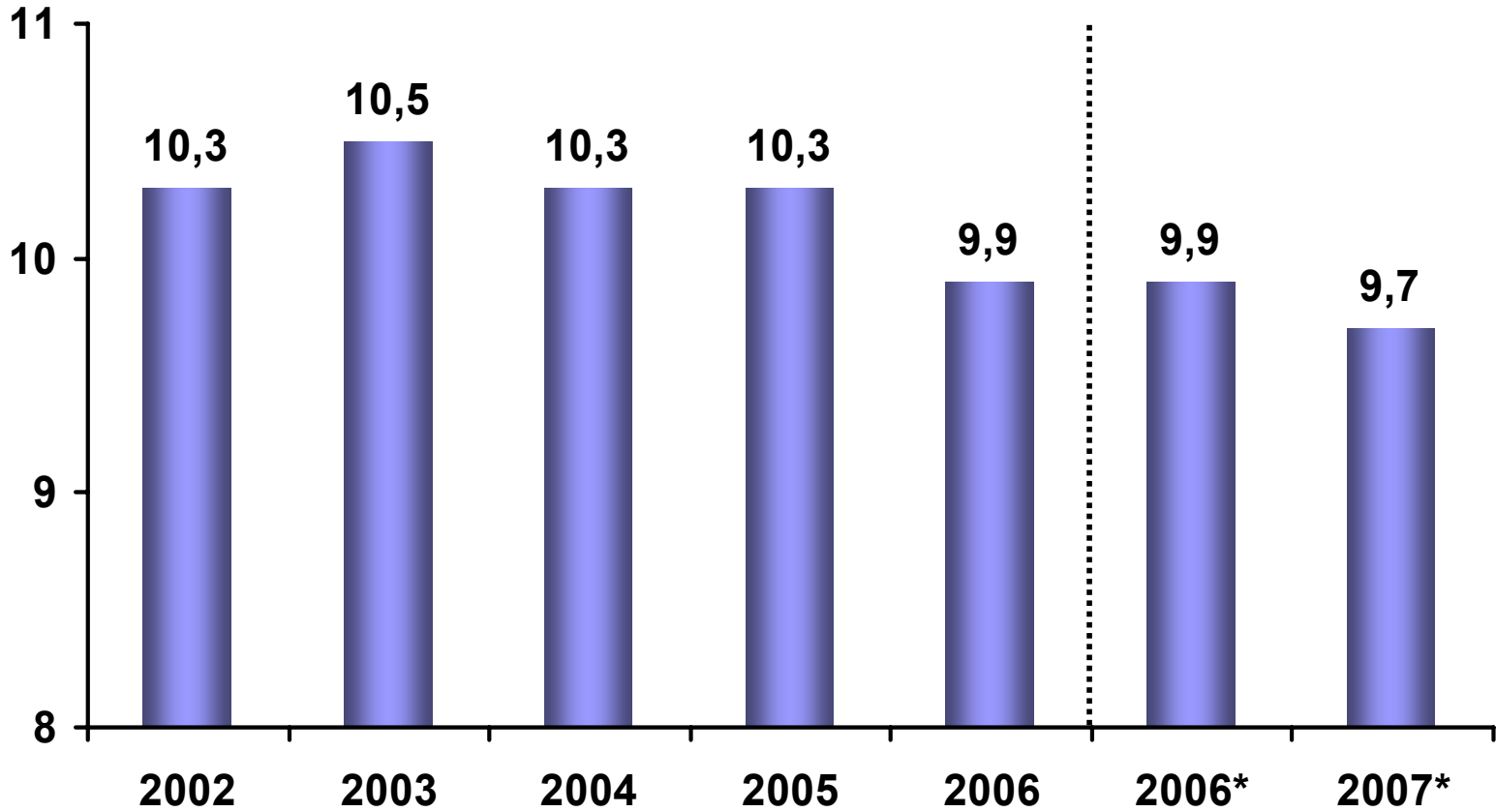
(*) Ocak-Eylül Ortalaması

Toplam İstihdam (Milyon Kişi)

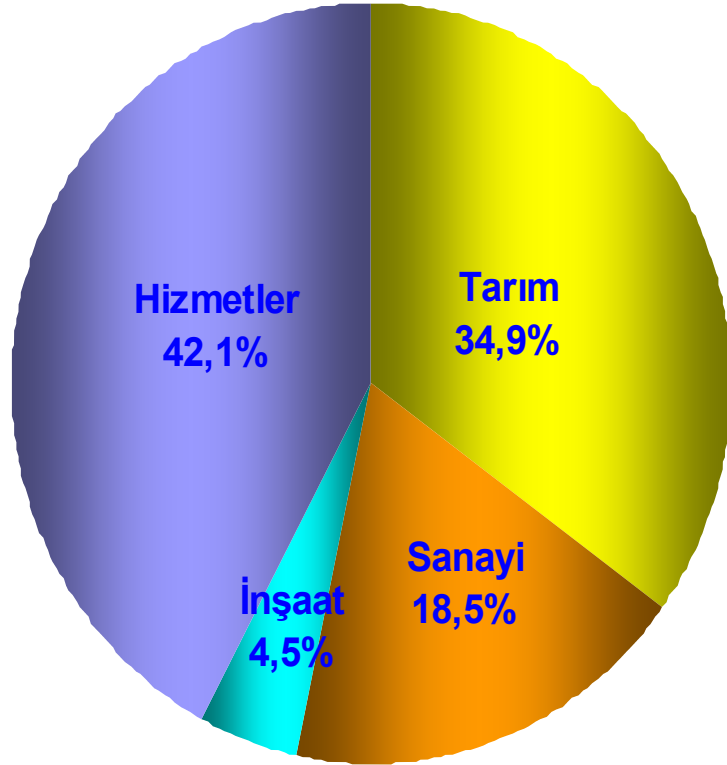
(*) Ocak-Eylül Ortalaması

İşsizlik Oranı (%)

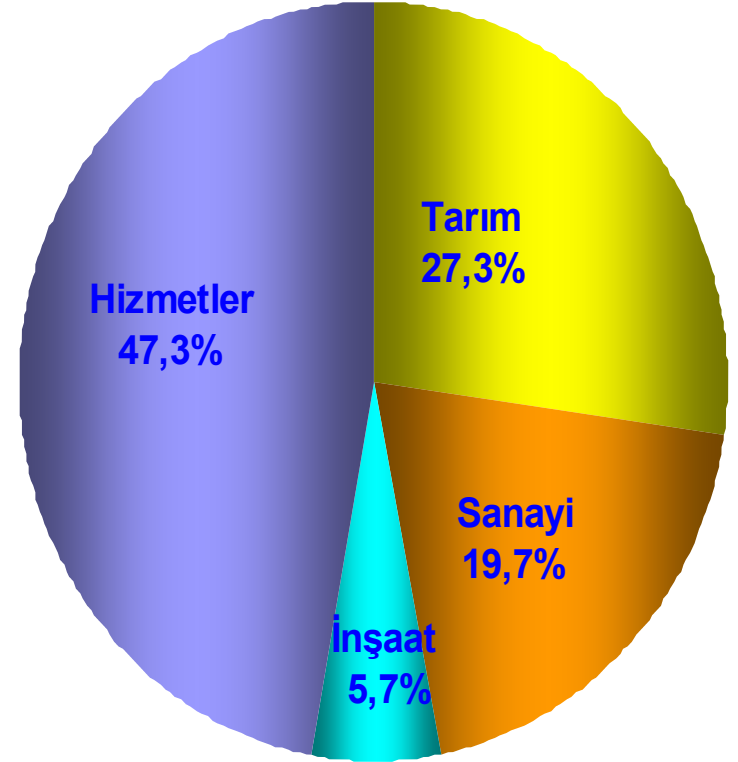

(*) 3. Çeyrek Sonu

İstihdamın Sektörel Dağılımı (%)

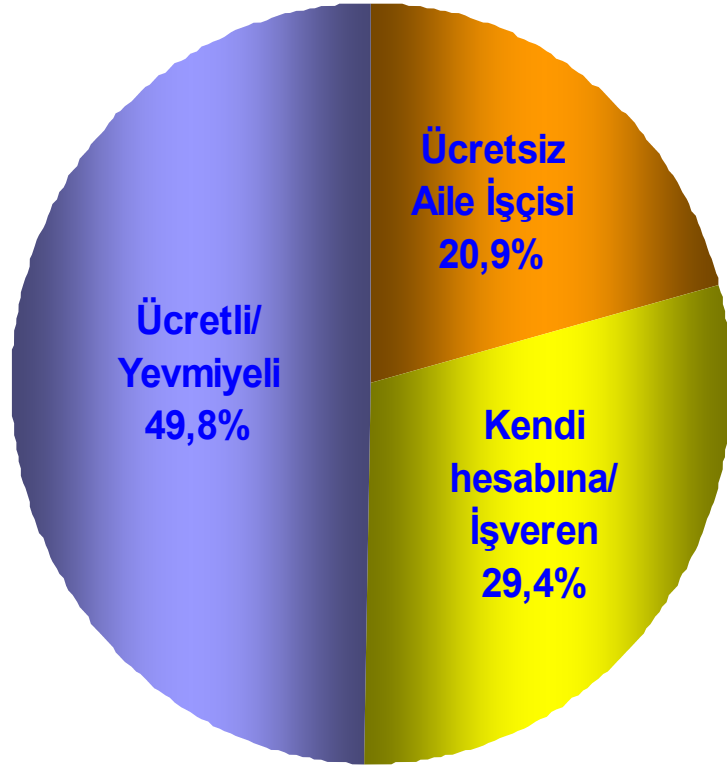

2002

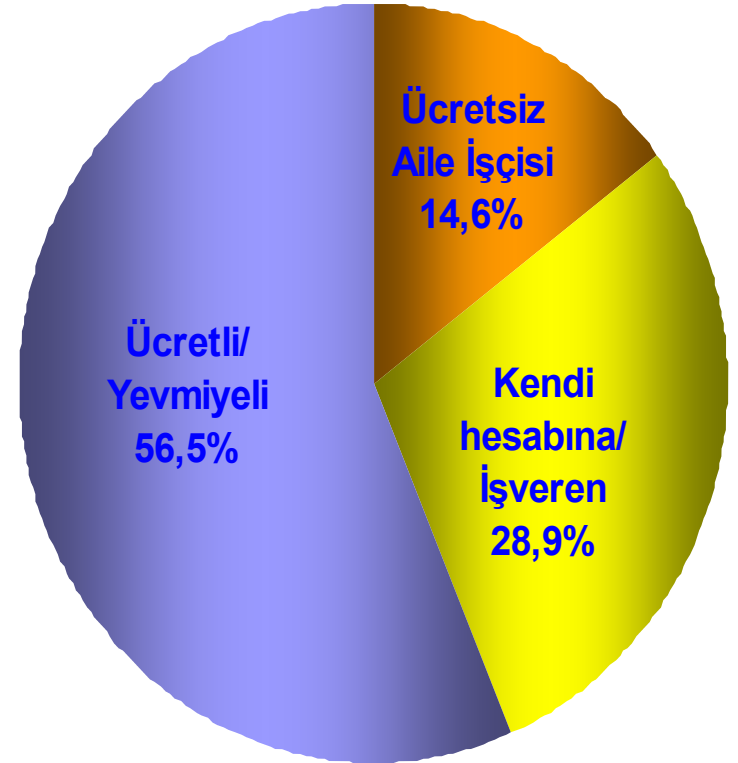

2006

İşteki Duruma Göre İstihdam Edilenler (%)

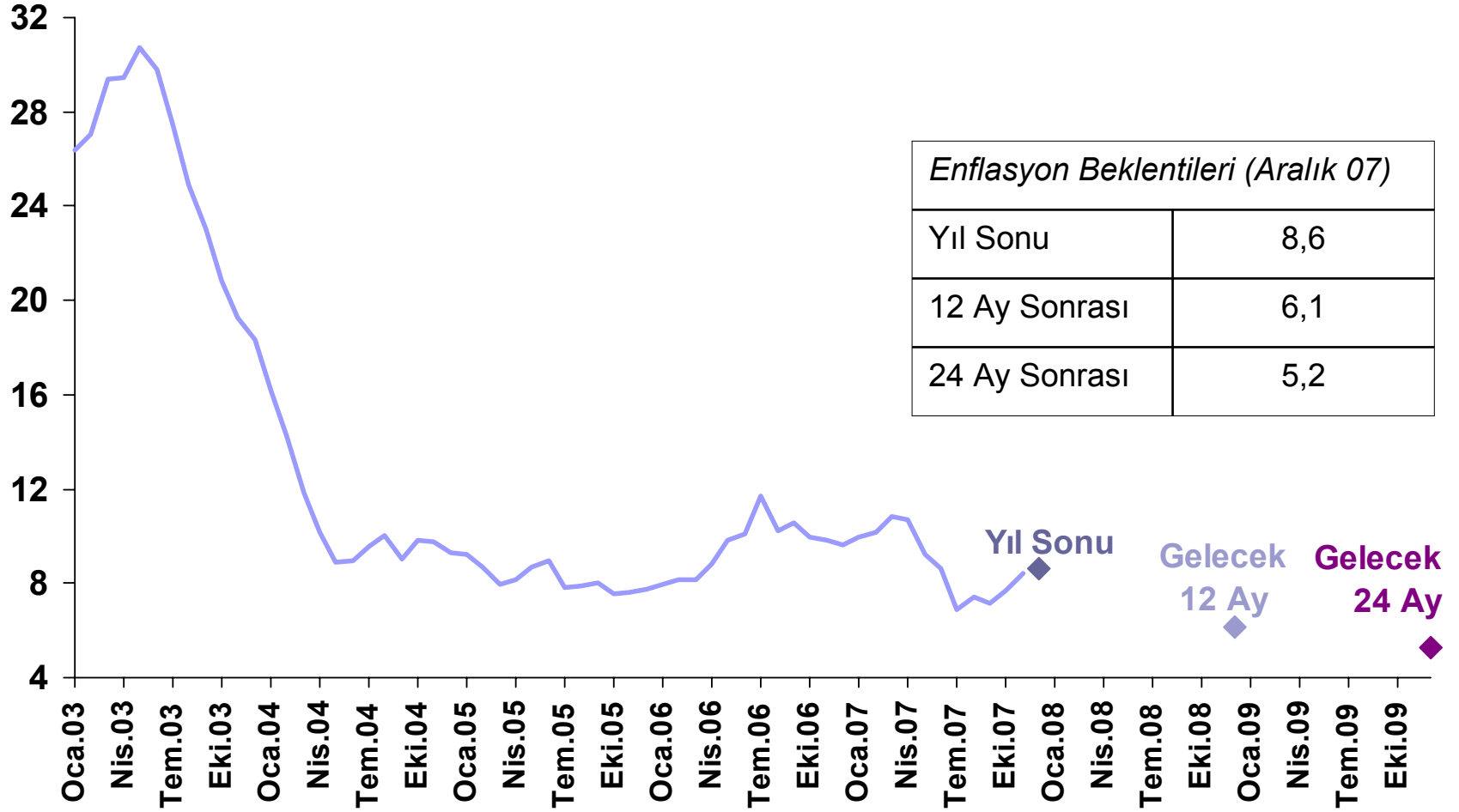

2002

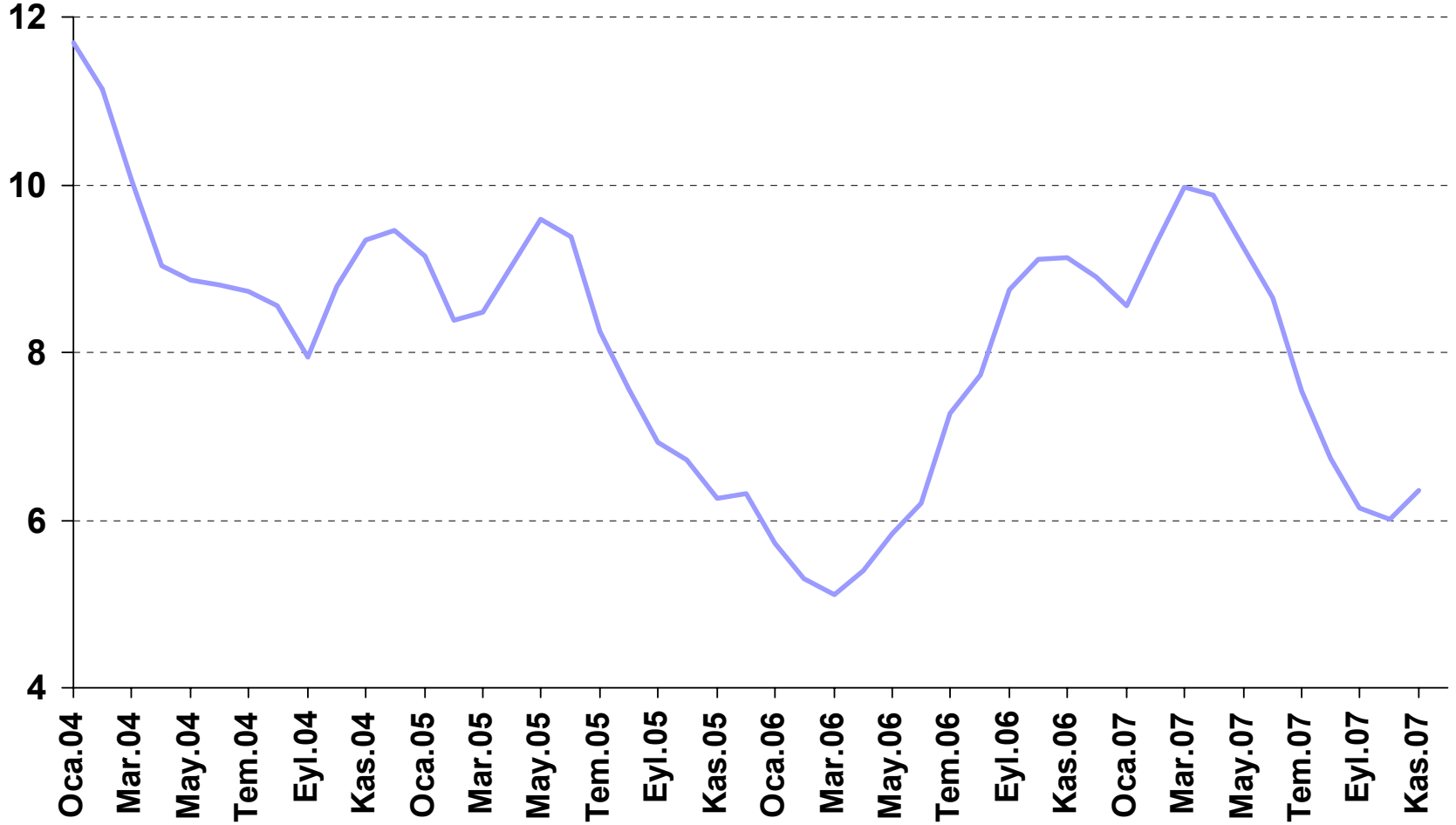
2006

Yıllık Enflasyon Oranı ve Beklentiler (%)

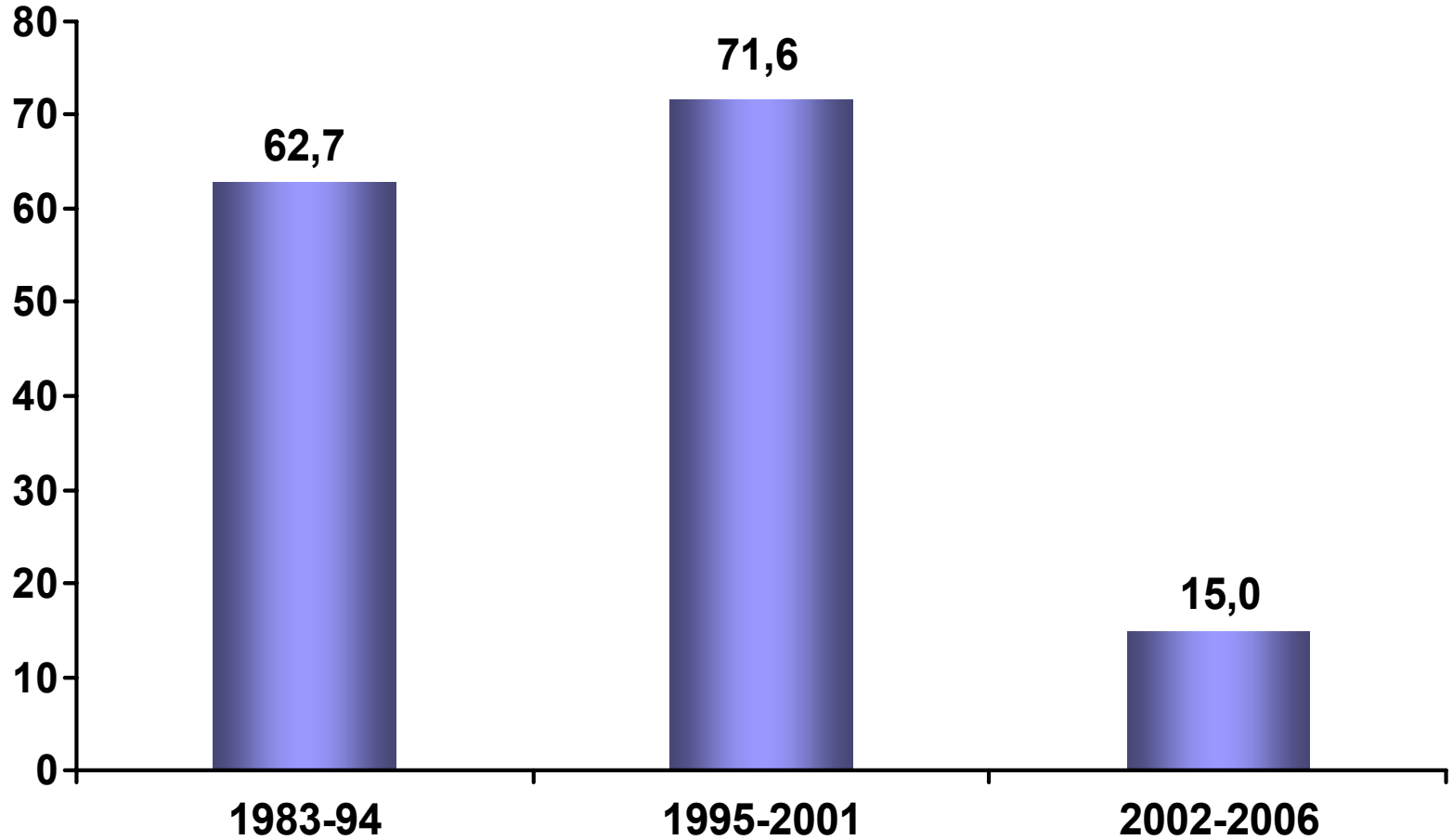
Kaynak: TCMB Beklenti Anketi

Özel Kapsamlı TÜFE Göstergesi, H Tanımlı* (%)

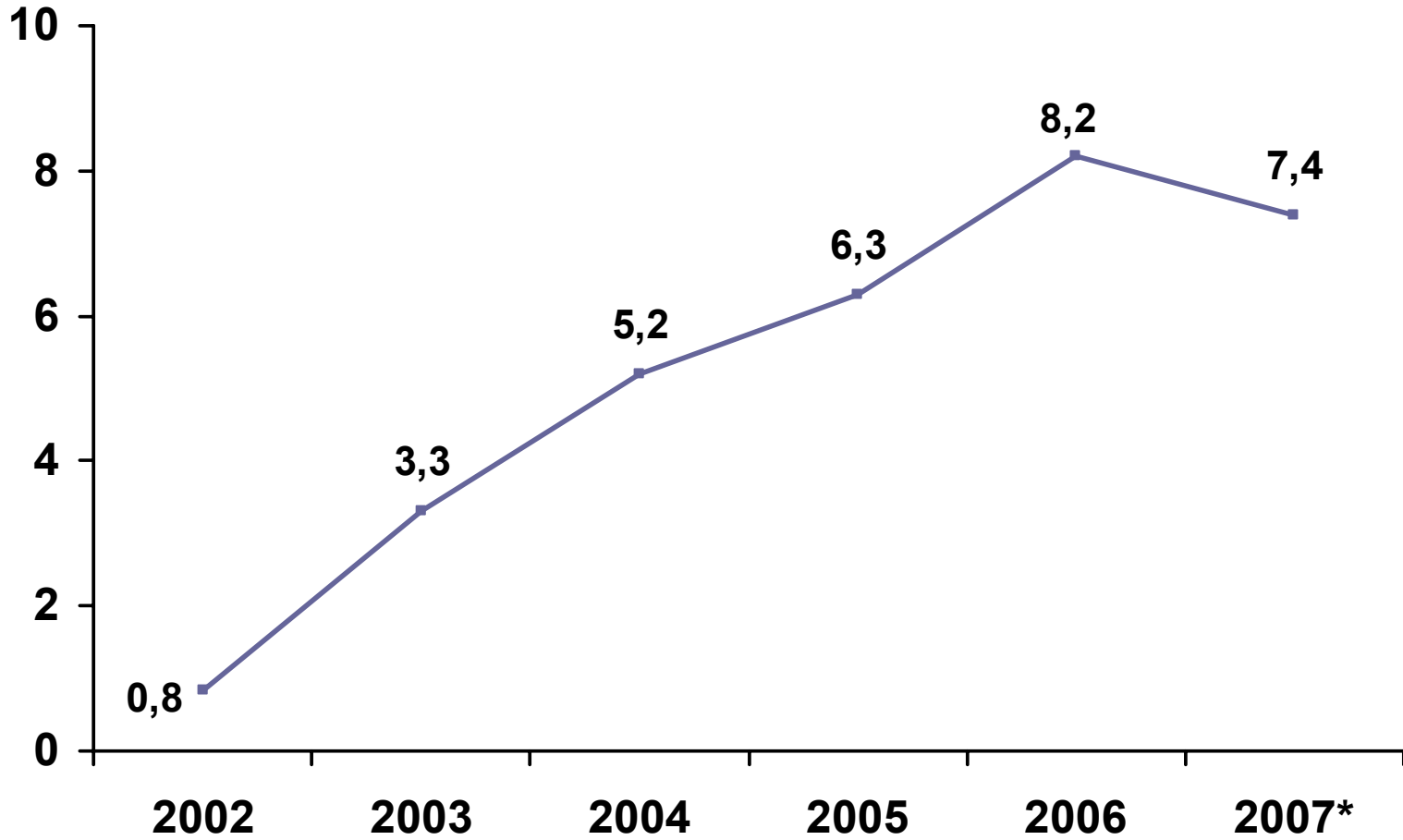

(*) H Tanımlı Endeks işlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler, tütün ürünleri ile altın hariç olarak tanımlanmıştır.

Dönemler İtibariyle Ortalama Enflasyon Oranı (%)

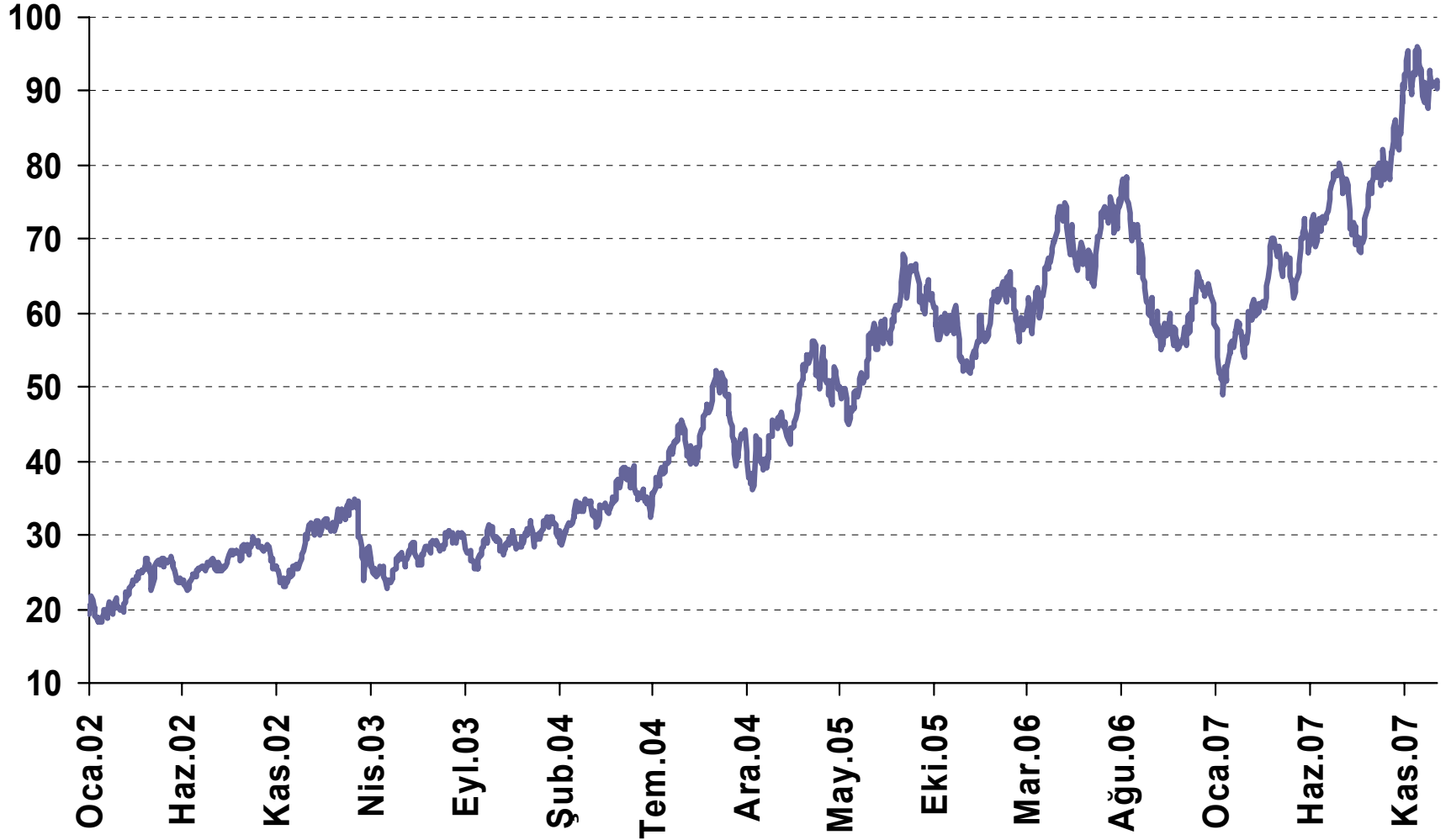

Cari İşlemler Dengesi / GSYİH (%)

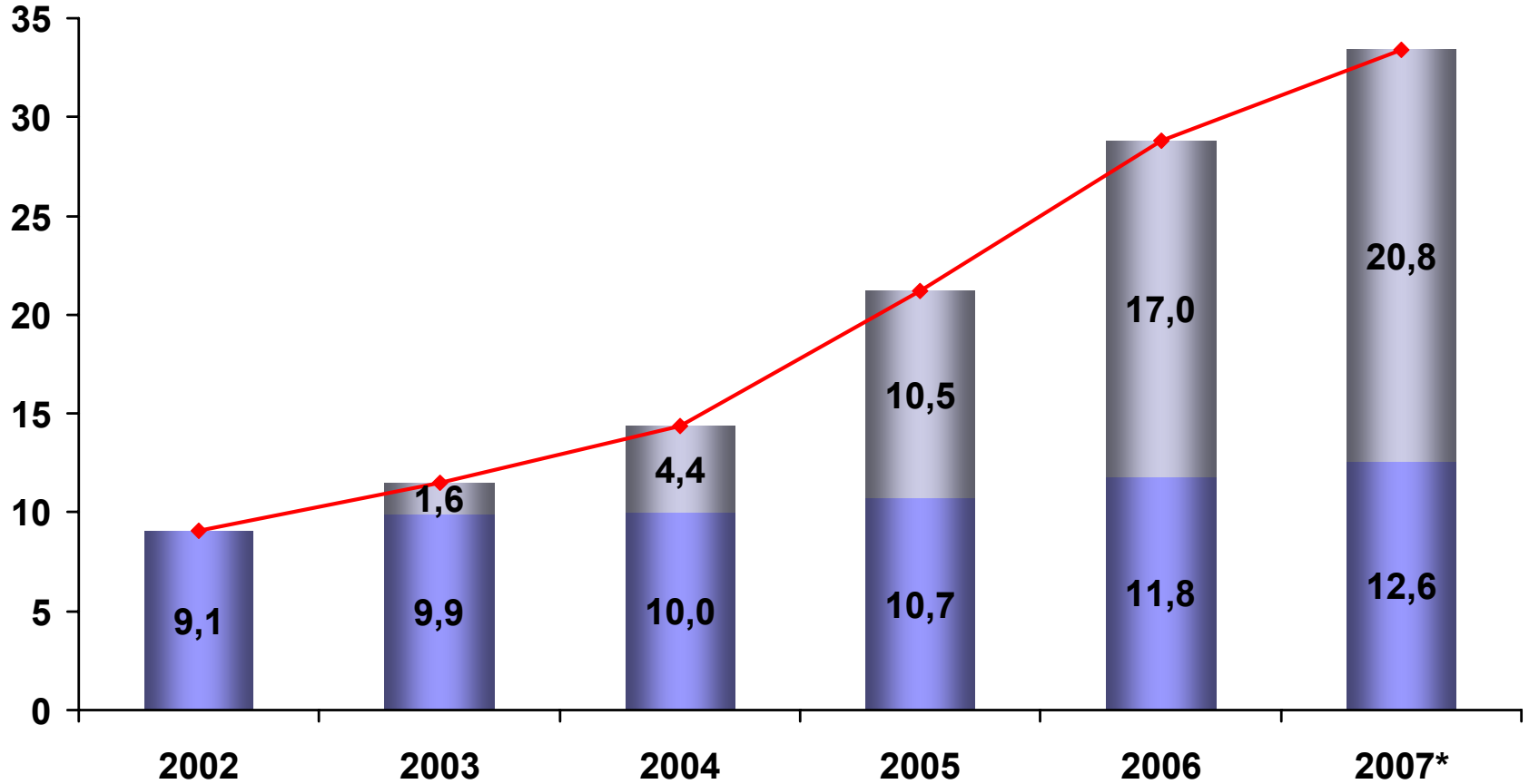

(*) Tahmin

Brent Tipi Petrolün Varil Fiyatı (ABD Doları)

Enerji Fiyatlarının Enerji İthalatına Etkisi (Milyar Dolar)

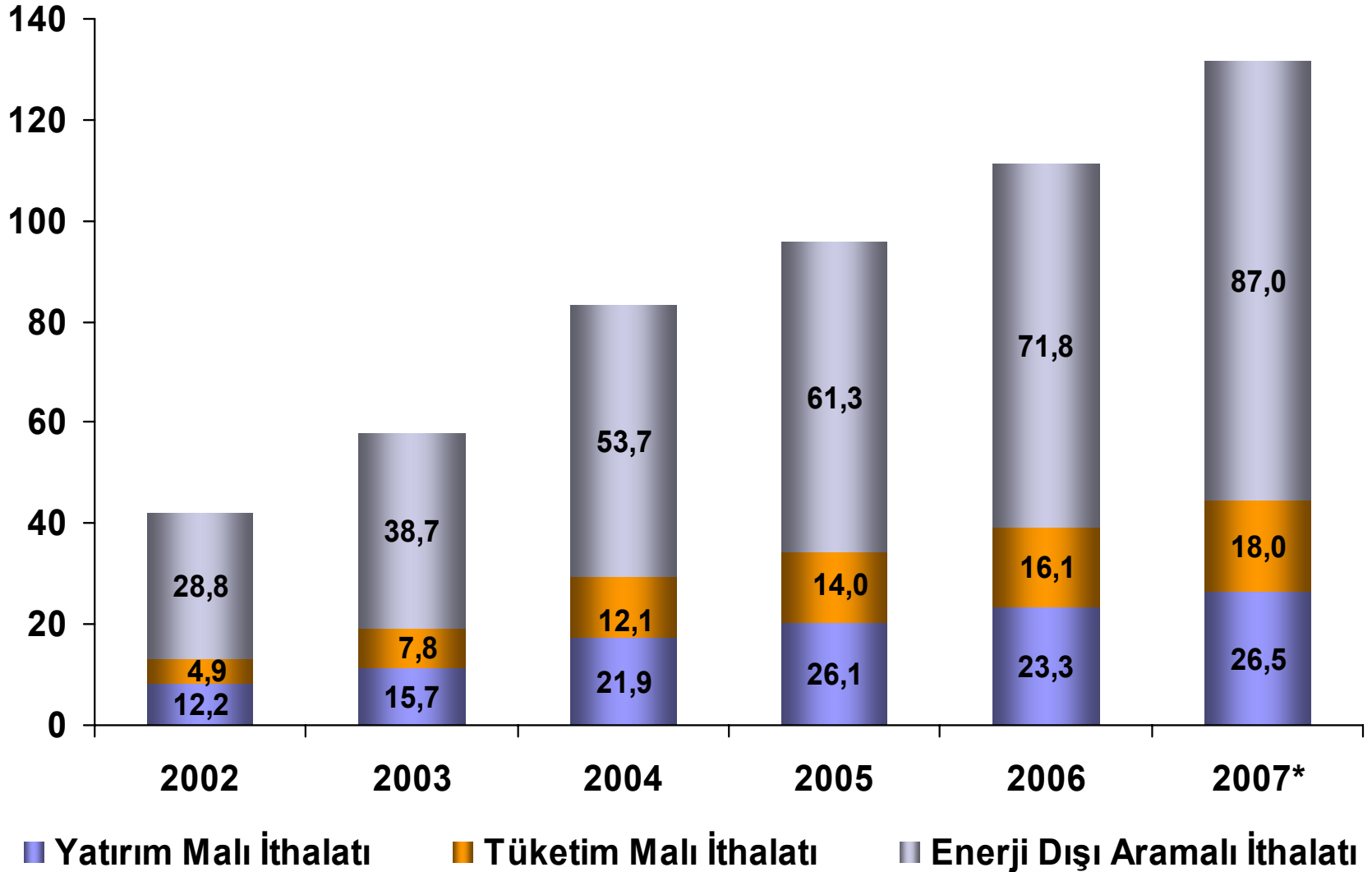
■ 2002 Fiyatlarıyla Reel Enerji İthalatı

■ Fiyat Etkisi

◆ Toplam Enerji İthalatı

(*) Tahmin

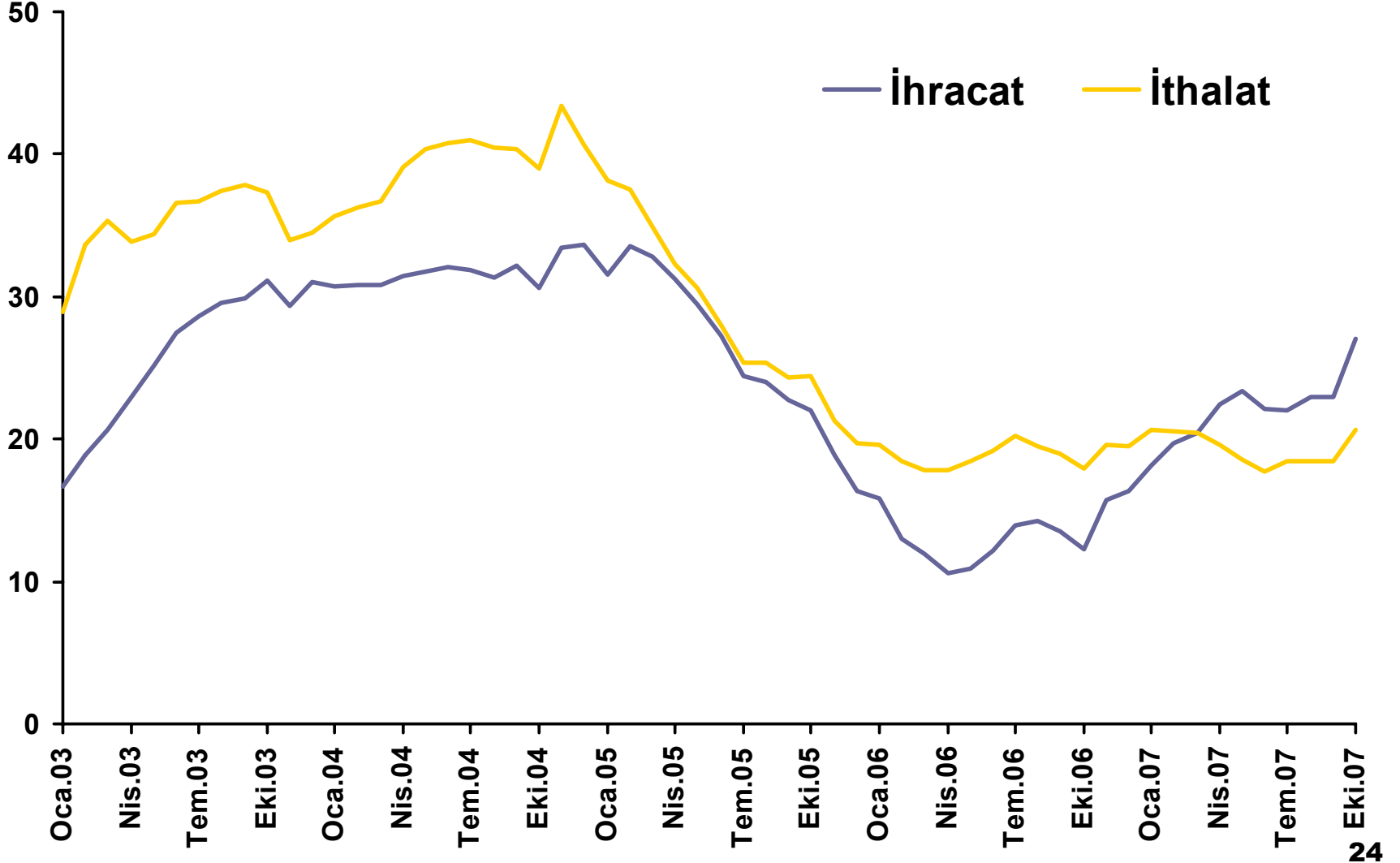
Enerji Dışı İthalat (Milyar Dolar)

(*) Tahmin

İhracat ve İthalat Büyüme Oranları

(Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Yıllıklandırılmış Yüzde Değişim)

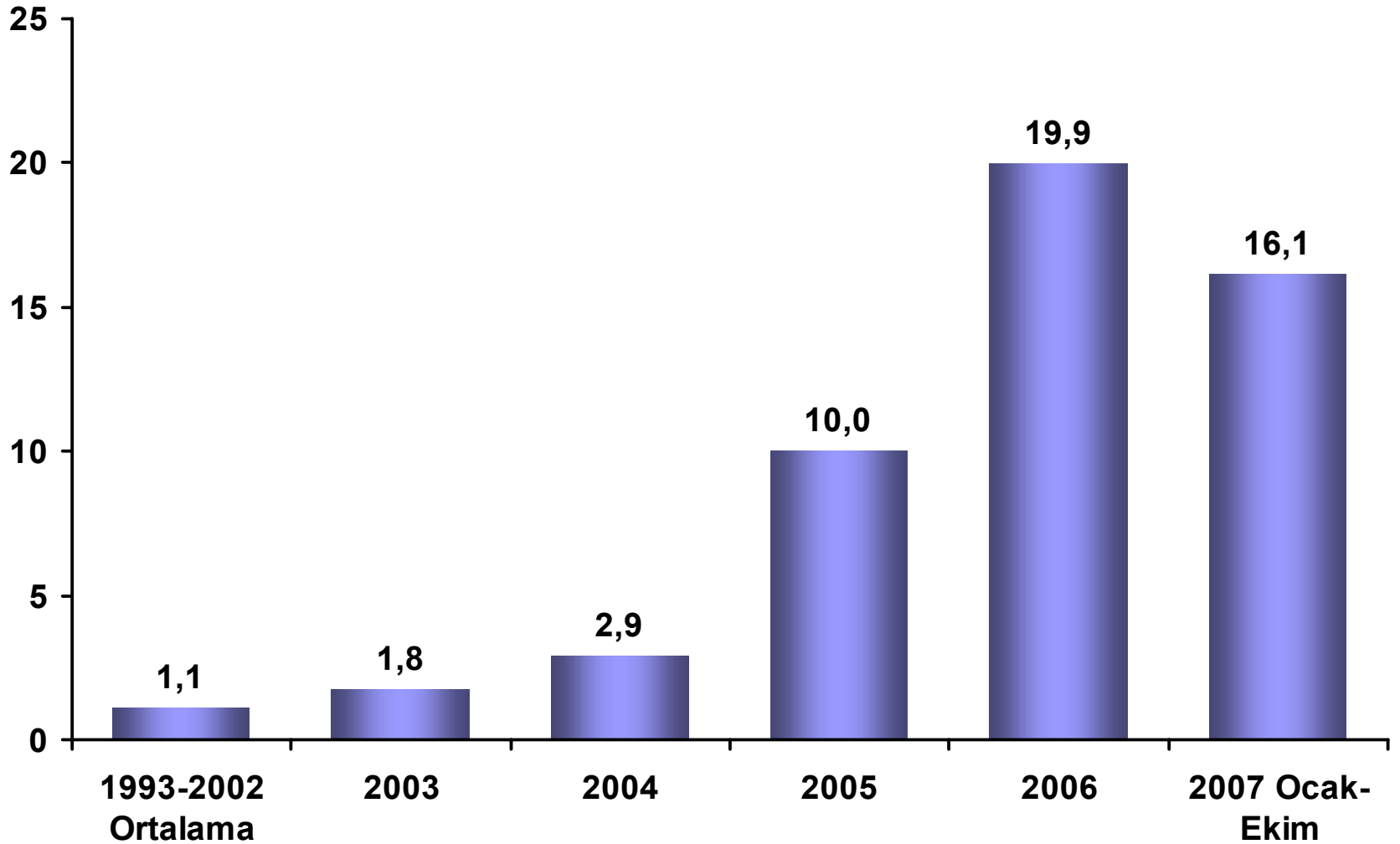

Cari İşlemler Açığının Finansmanı (Milyar Dolar)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007 Ocak-Ekim
1. Cari İşlemler Dengesi	-1,5	-8,0	-15,6	-22,6	-32,9	-29,1
2. Toplam Sermaye Girişleri	7,6	7,1	14,2	38,3	41,2	38,1
– Yurtiçinde Doğrudan Yatırımlar	1,1	1,8	2,9	10,0	19,9	16,1
– Bankacılık Dışı Özel Sektörün Kredi Kullanımı (net)	1,9	2,3	7,7	13,5	20,4	25,2
- Uzun Vadeli Krediler	1,1	0,7	4,8	9,6	18,7	21,4
– Diğer (net)	4,5	3,1	3,6	14,7	0,9	-3,3
3. Net Hata ve Noksan	0,1	4,9	2,2	2,1	-2,3	-1,2
4. Rezerv Değişimi*	-6,2	-4,1	-0,8	-17,9	-6,1	-7,8

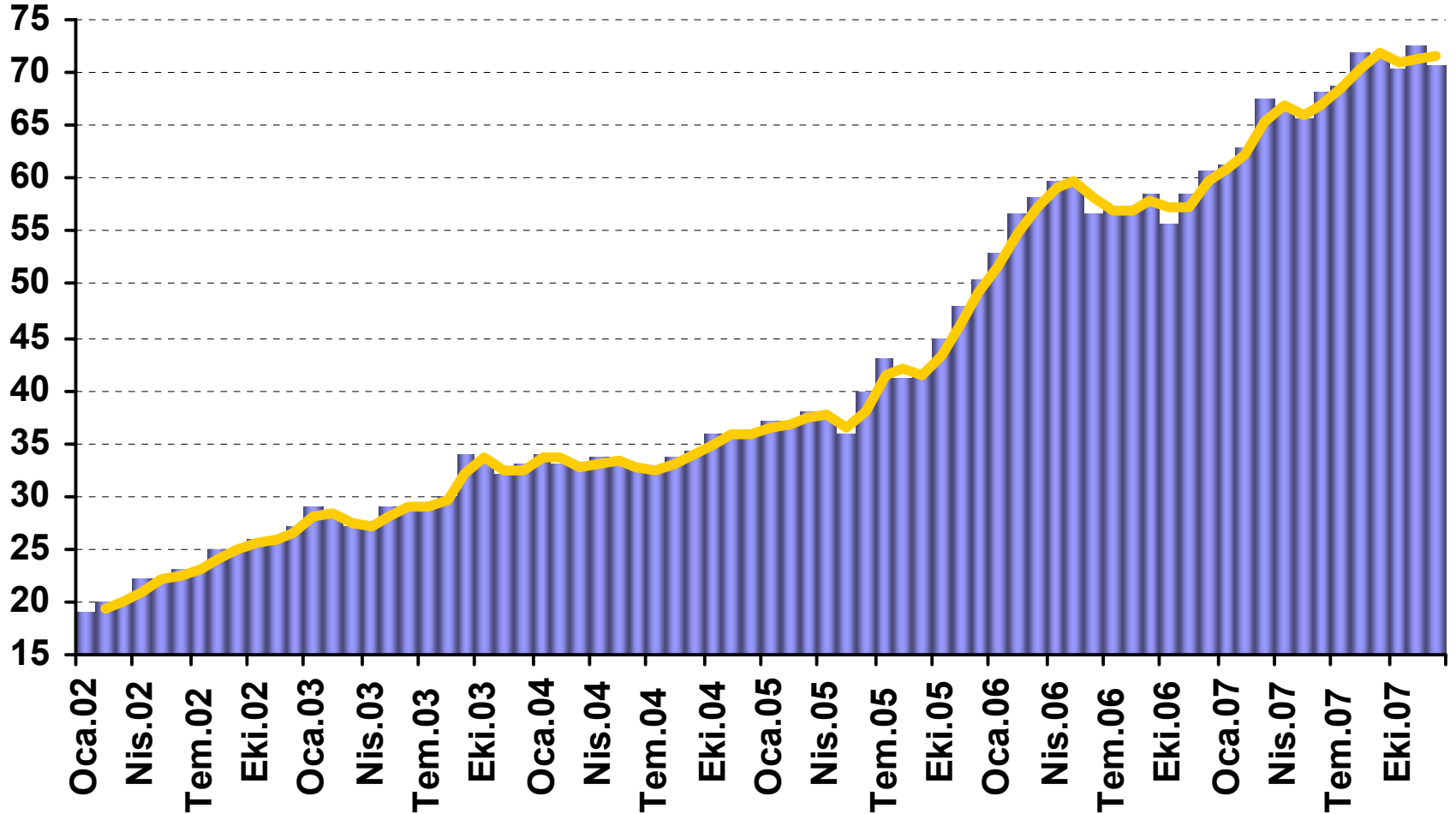
(*) Eksi değerler rezerv artışını ifade etmektedir.

Yurtiçinde Doğrudan Yabancı Sermaye Girişi (Milyar Dolar)

Merkez Bankası Brüt Döviz Rezervleri (Milyar Dolar)

14 Aralık 2007 itibariyle, 70,6 milyar dolar

II. BORÇ YÖNETİMİ

Borç Yönetiminin Temel Hedefleri

- ✓ Borç dinamiğinin iyileştirilmesi
- ✓ Borç yükünün makul düzeylere düşürülmesi
- ✓ Borç stokunun risklere karşı duyarlılığının azaltılması

Bu suretle, borç stokunun büyüklüğünün ve yapısının ekonomide bir risk unsuru olmaktan çıkarılması

Borç Yönetiminin İlkeleri

Borç ve Risk Yönetiminin Koordinasyonu ve Yürütülmesine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik

(1 Eylül 2002 tarih ve 24863 sayılı Resmi Gazete)

İlkeler:

Madde 4 — Kamu borç ve risk yönetiminin yürütülmesinde;

- a) Makroekonomik dengeleri gözeterek para ve maliye politikaları ile uyumlu, sürdürülebilir, saydam ve hesap verilebilir bir borçlanma politikası izlenmesi,
- b) Finansman ihtiyaçlarının, iç ve dış piyasa koşulları ve maliyet unsurları gözönüne alınarak belirlenen risk düzeyi çerçevesinde, orta ve uzun vadede mümkün olan en düşük maliyetle karşılanması

ilkeleri esas alınır.

Borçlanma İhtiyacının Belirlenmesi

I. Toplam Borç Servisi

- ✓ İç Borç
- ✓ Dış Borç

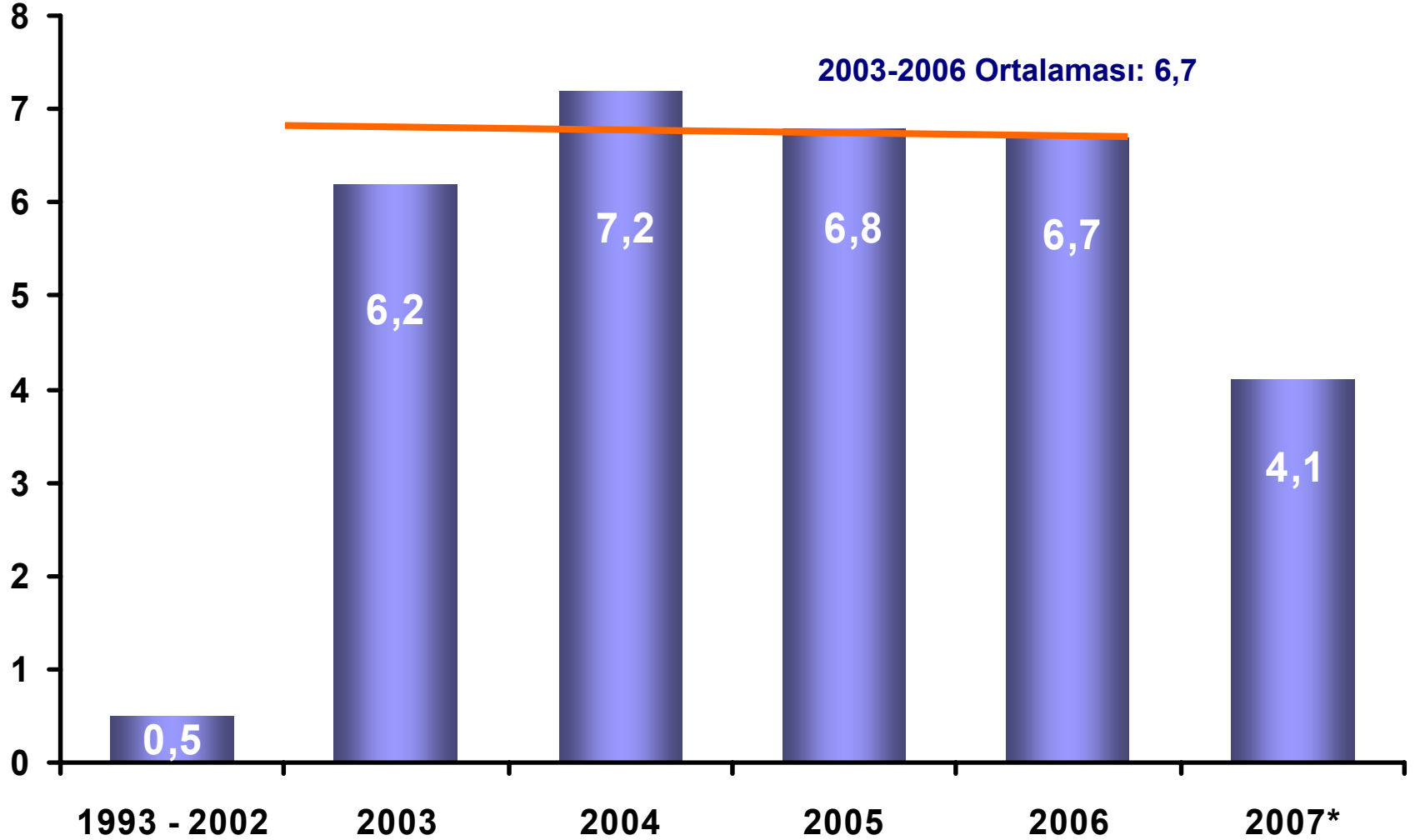
II. Borçlanma Dışı Kaynaklar

- ✓ Faiz Dışı Fazla
- ✓ Özelleştirme
- ✓ Diğer

III. Toplam Borçlanma (I-II)

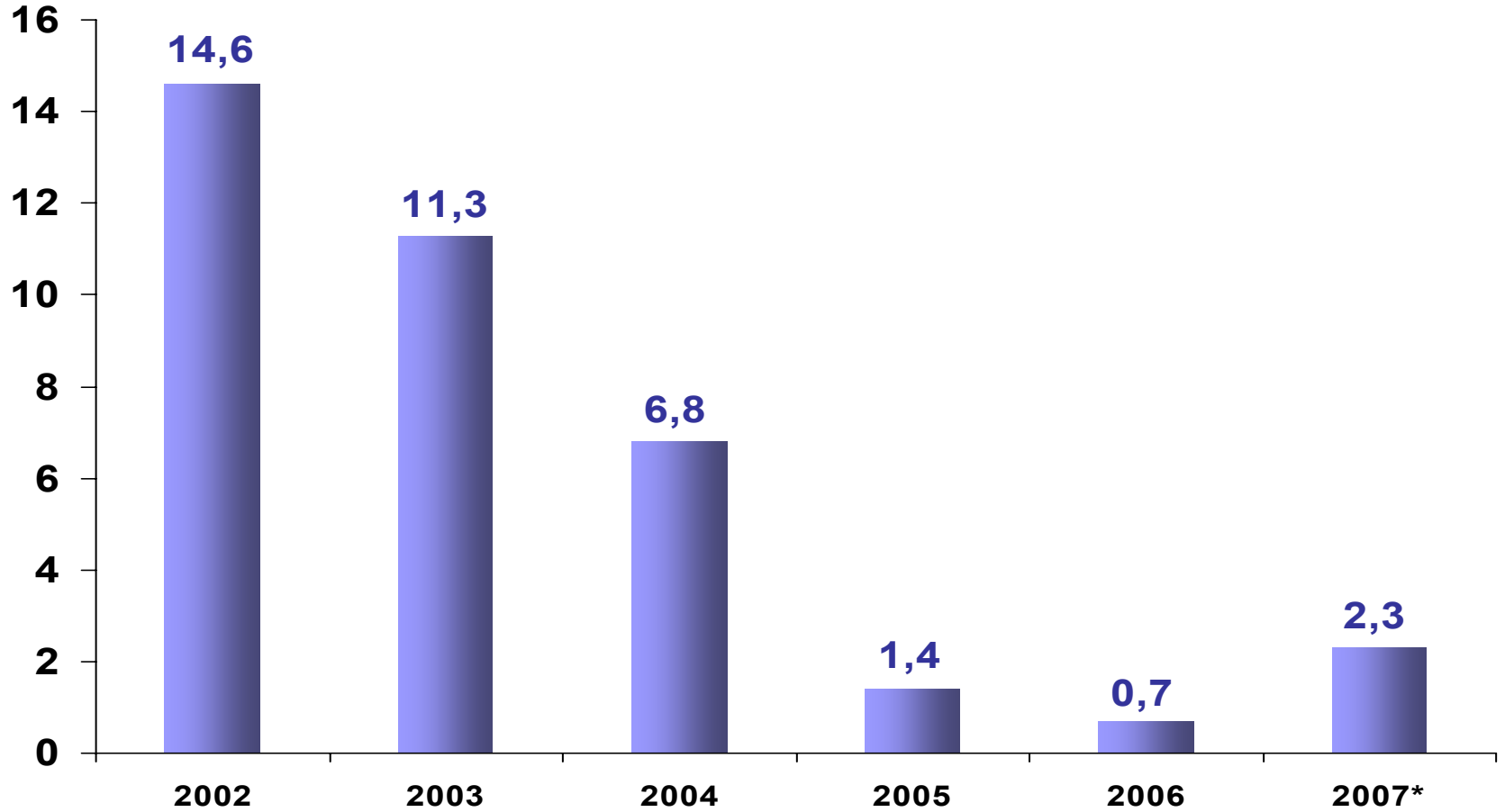
- ✓ İç Borçlanma
- ✓ Dış Borçlanma

Kamu Sektörü Faiz Dışı Fazlası / GSMH (%) (Program Tanımlı)

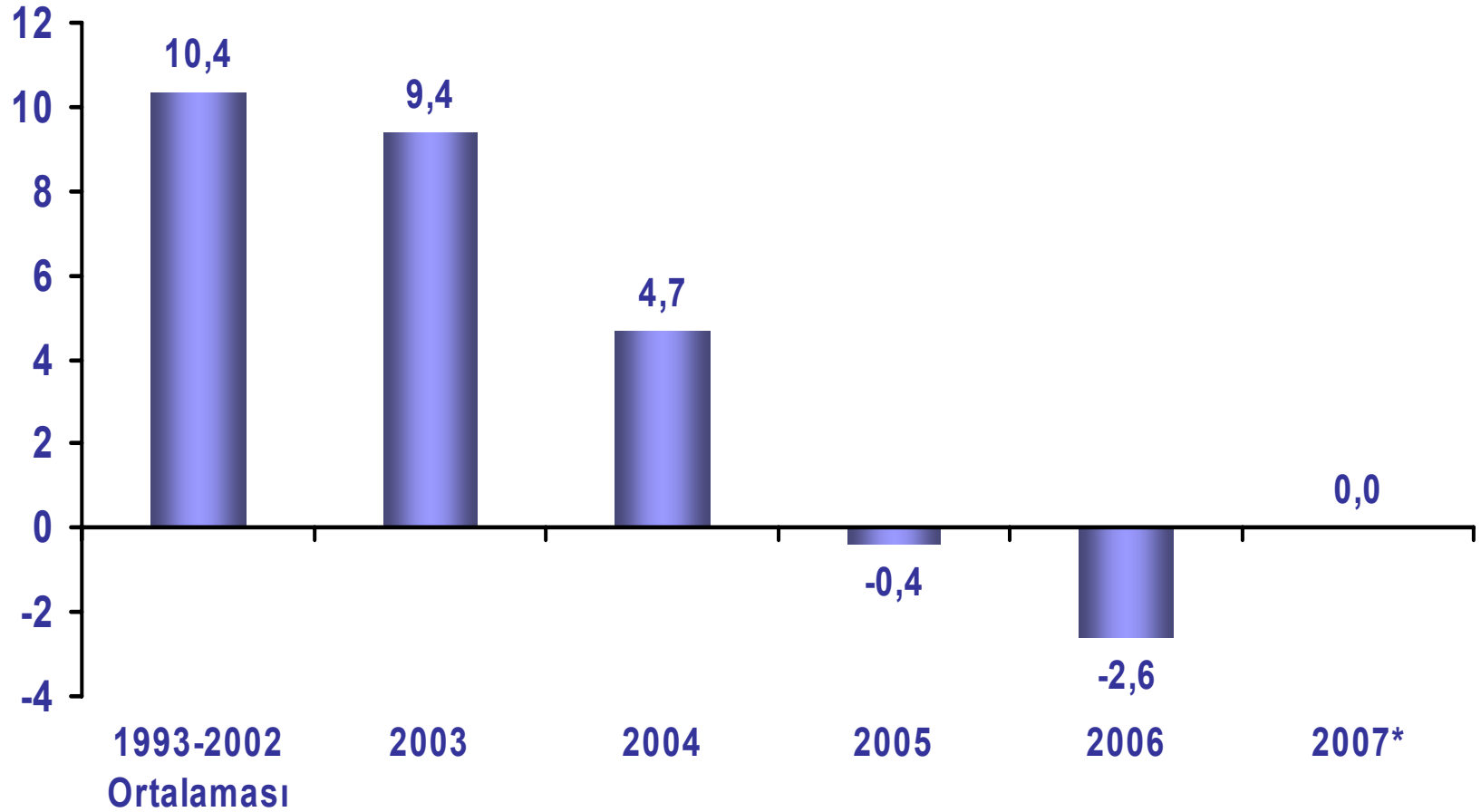
(*) Tahmin

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı/GSMH (%)

(*) Tahmin

Kamu Kesimi Borçlanma Gereği / GSMH (%)

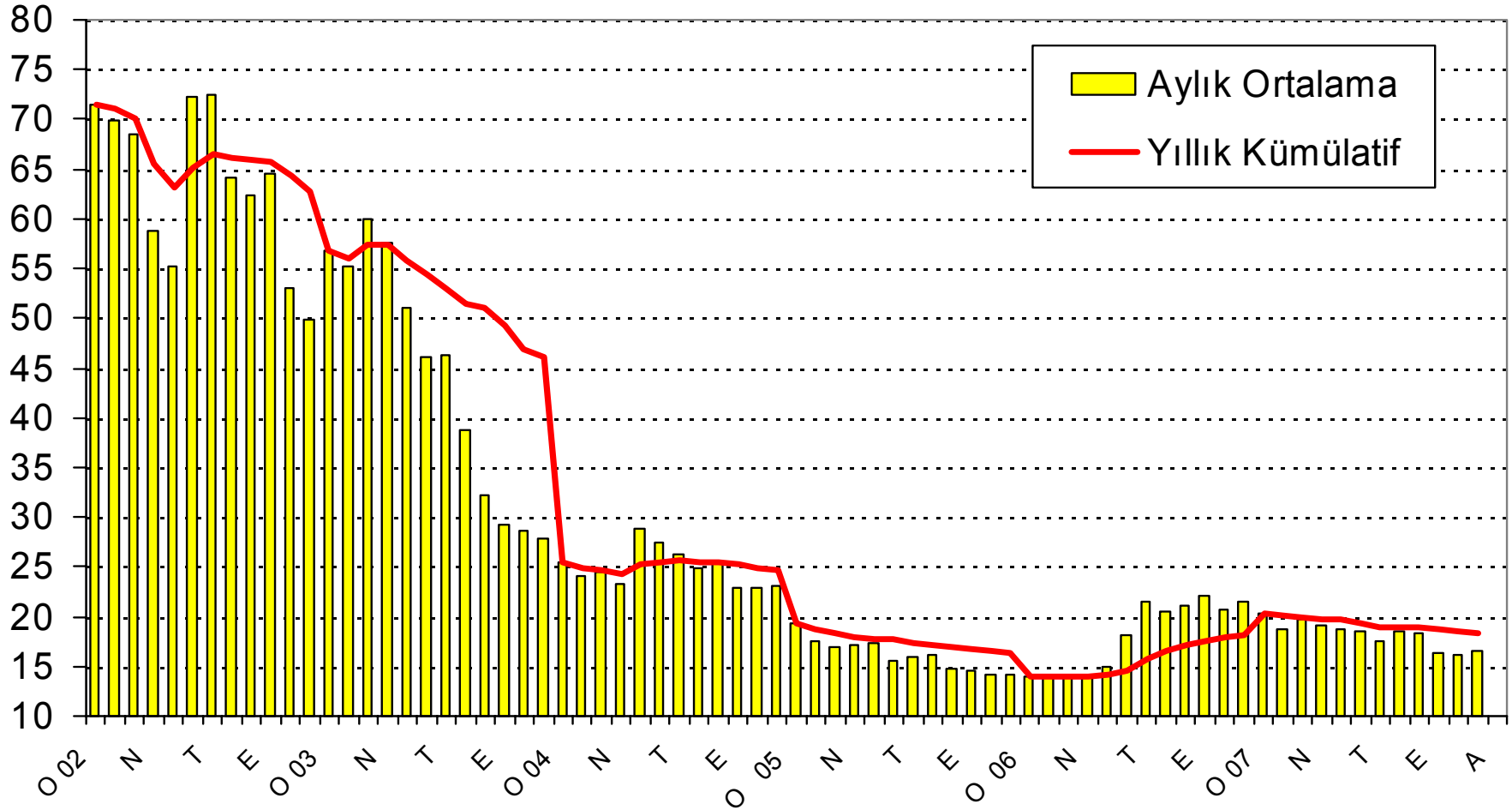

Hazine Finansman Programı

(Milyar YTL)

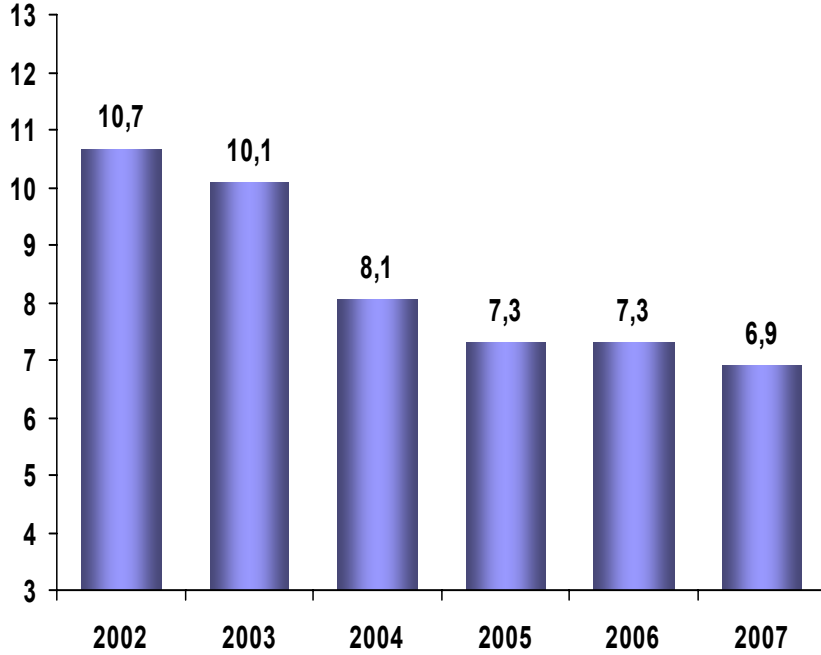
	2007 <i>Aralık 2006 Duyuru</i>	2007 <i>Gerçekleşme Tahmini</i>
TOPLAM BORÇ SERVİSİ	166,5	158,9
İç Borç Servisi	140,3	136,7
Dış Borç Servisi	26,2	22,1
Borçlanma Dışı Kaynaklar	41,8	39,6
Faiz Dışı Fazla	34,3	29,6
Diğer	7,5	9,9
Kasa/Banka Değişimi + Döviz Hesabı Kur Farkı	2,7	0,2
TOPLAM BORÇLANMA	122,0	119,2
Dış Borçlanma	17,8	10,4
İç Borçlanma	104,2	108,8

YTL Cinsinden İskontolu Senetlerin Borçlanma Faizleri (yıllık bileşik, %)

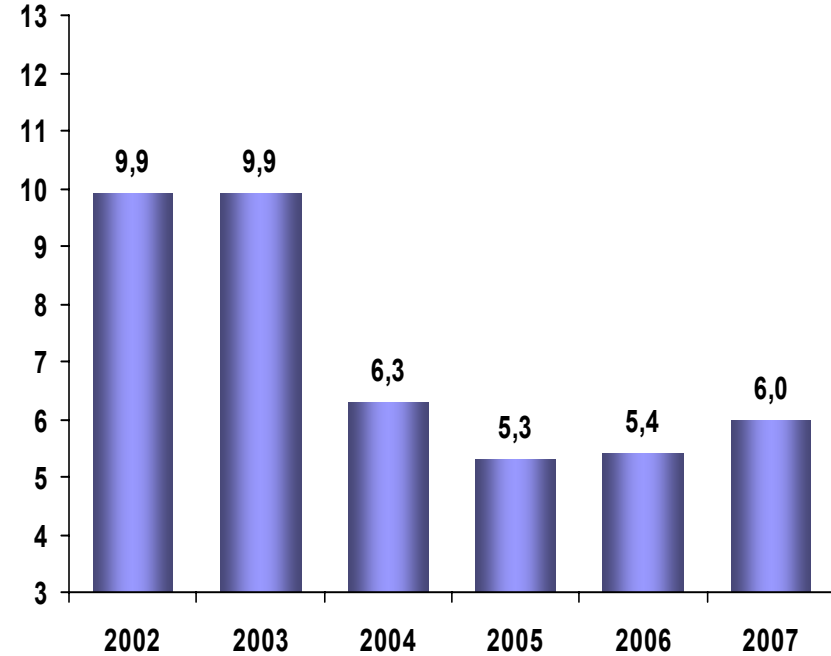

Dış Borçlanma Maliyeti (%)

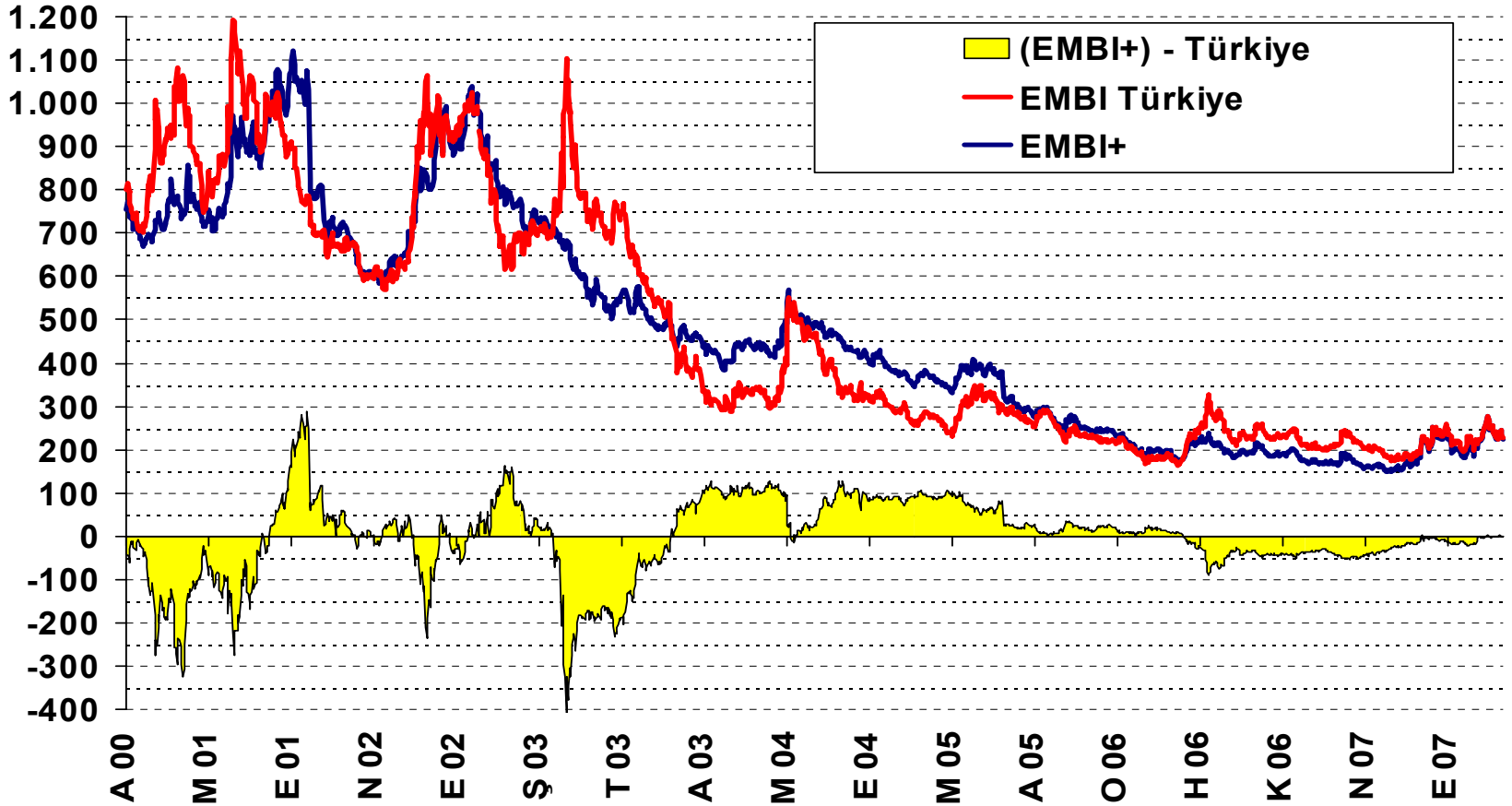
DOLAR

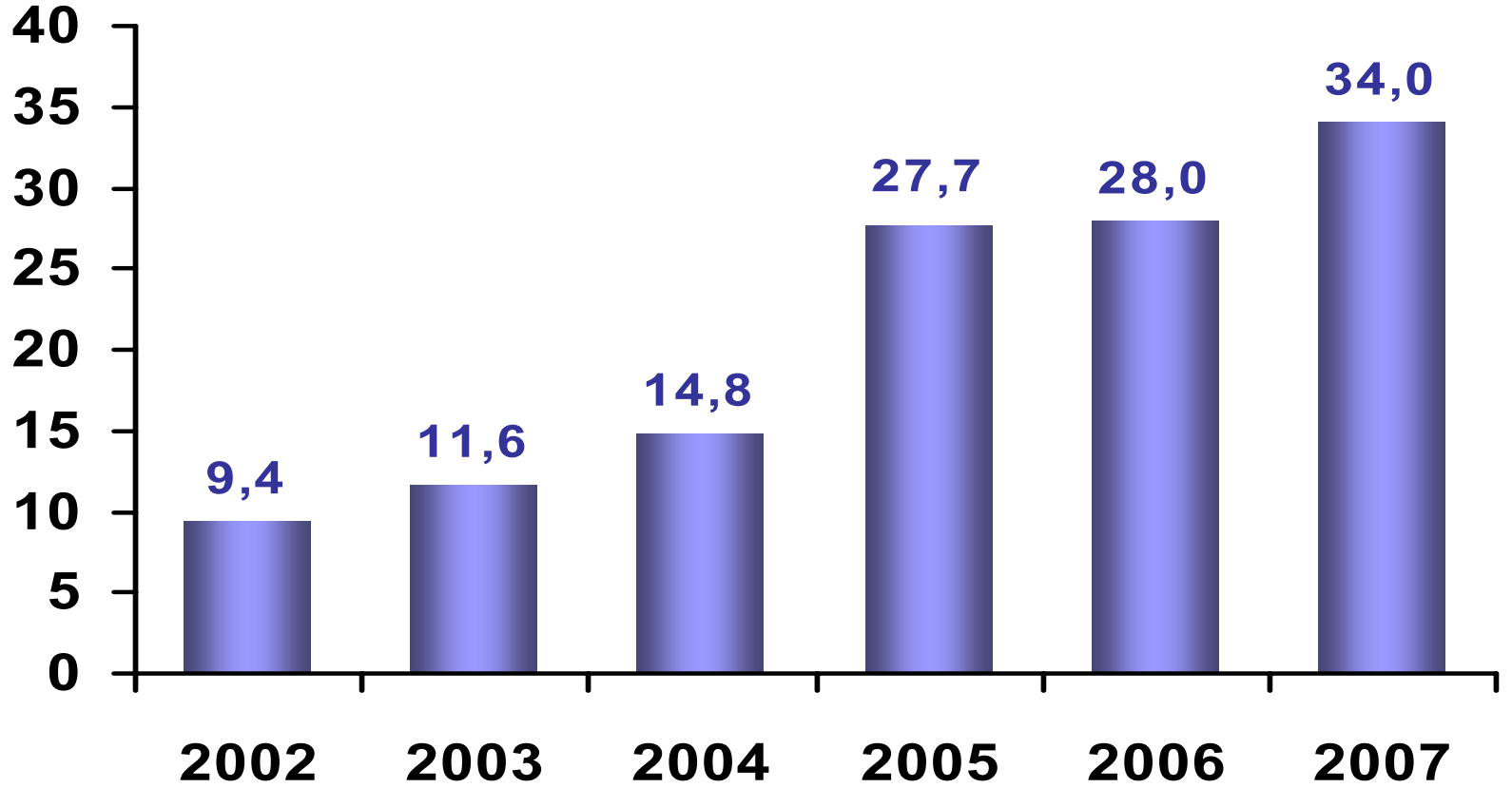
AVRO

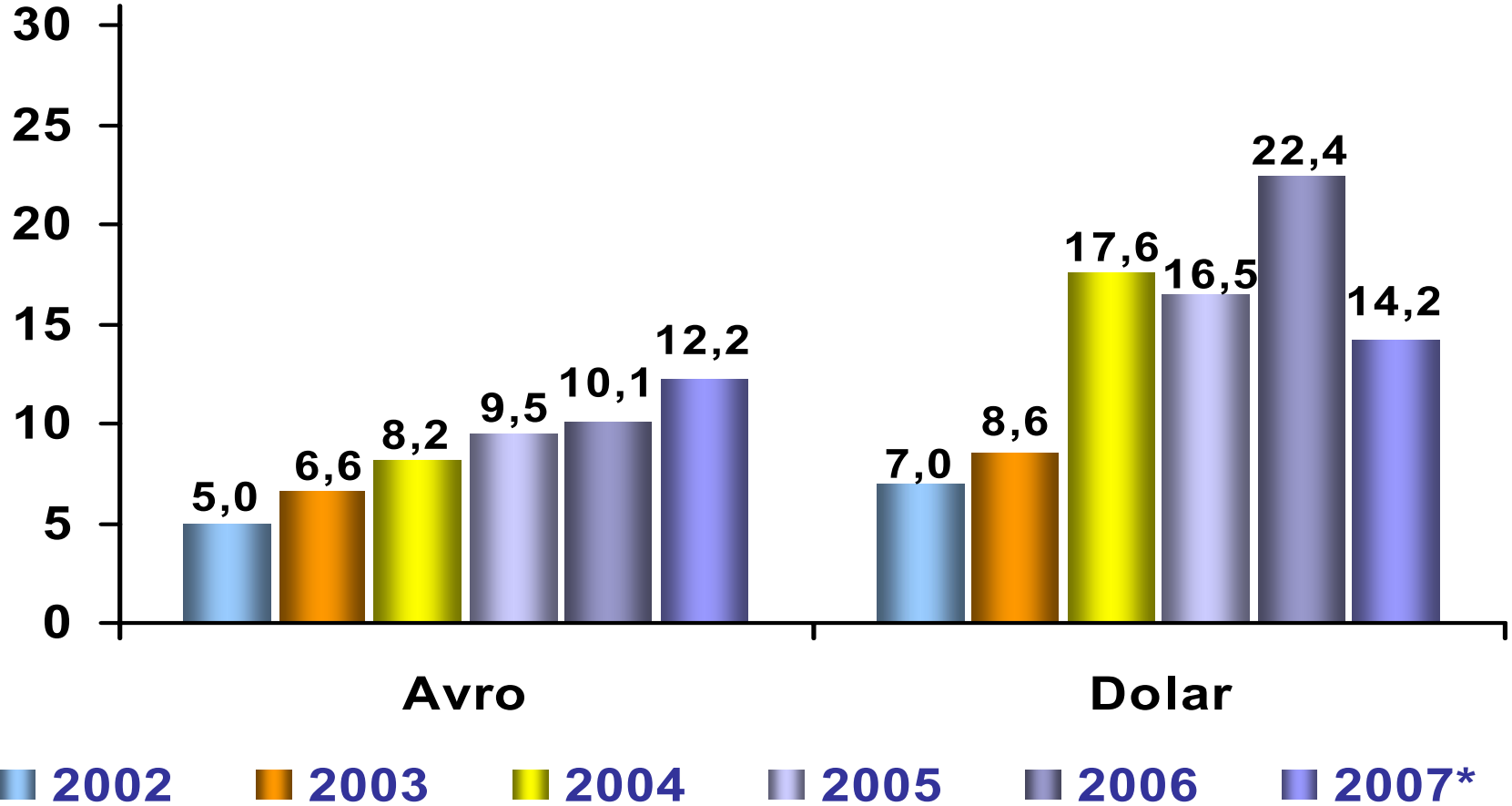
Türk Tahvillerinin Uluslararası Piyasalardaki Getiri Farkı (Baz Puan)

Yurtiçi Borçlanmanın Ortalama Vadesi (ay)

Eurobond İhracının Ortalama Vadesi (yıl)

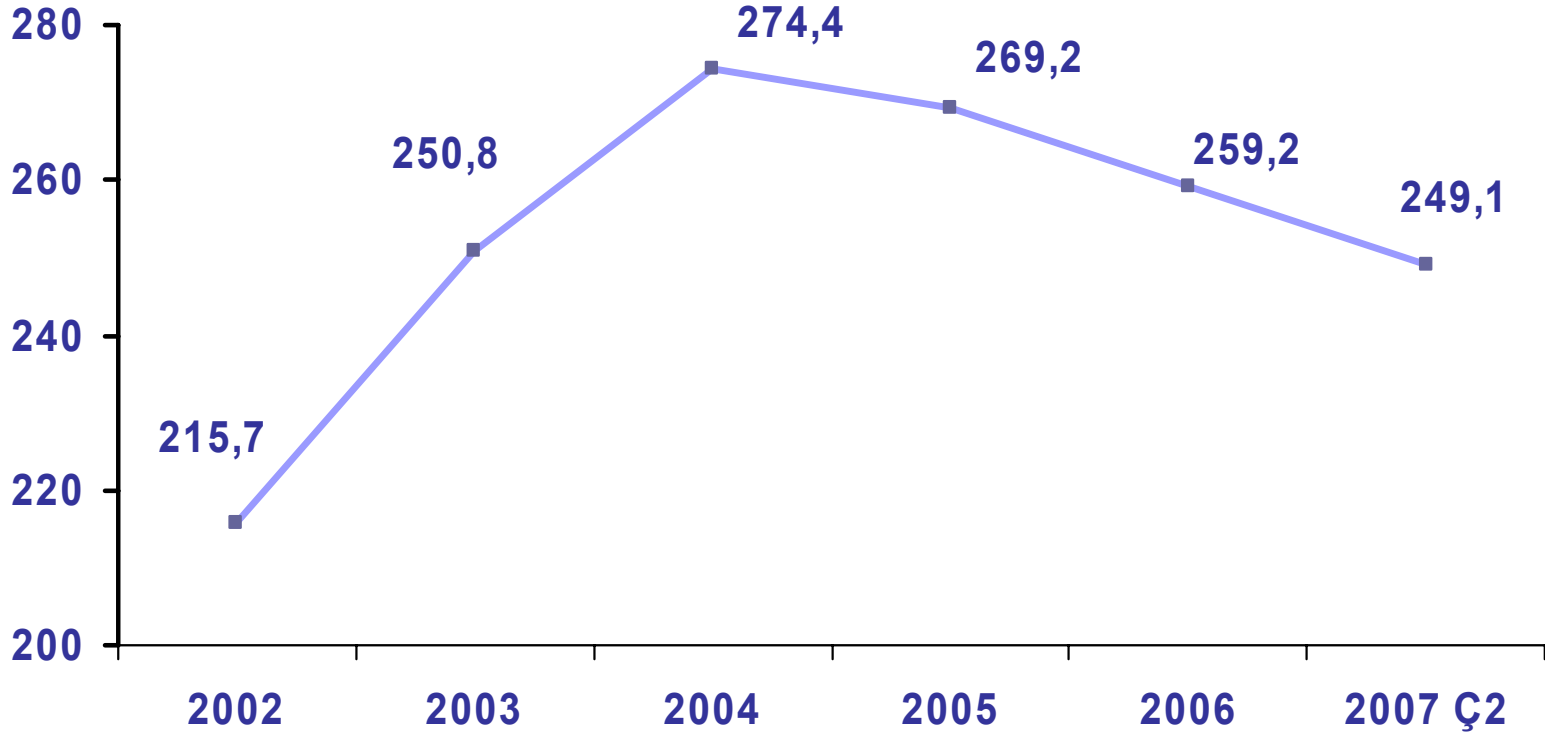

(*) 7 Kasım itibarıyla

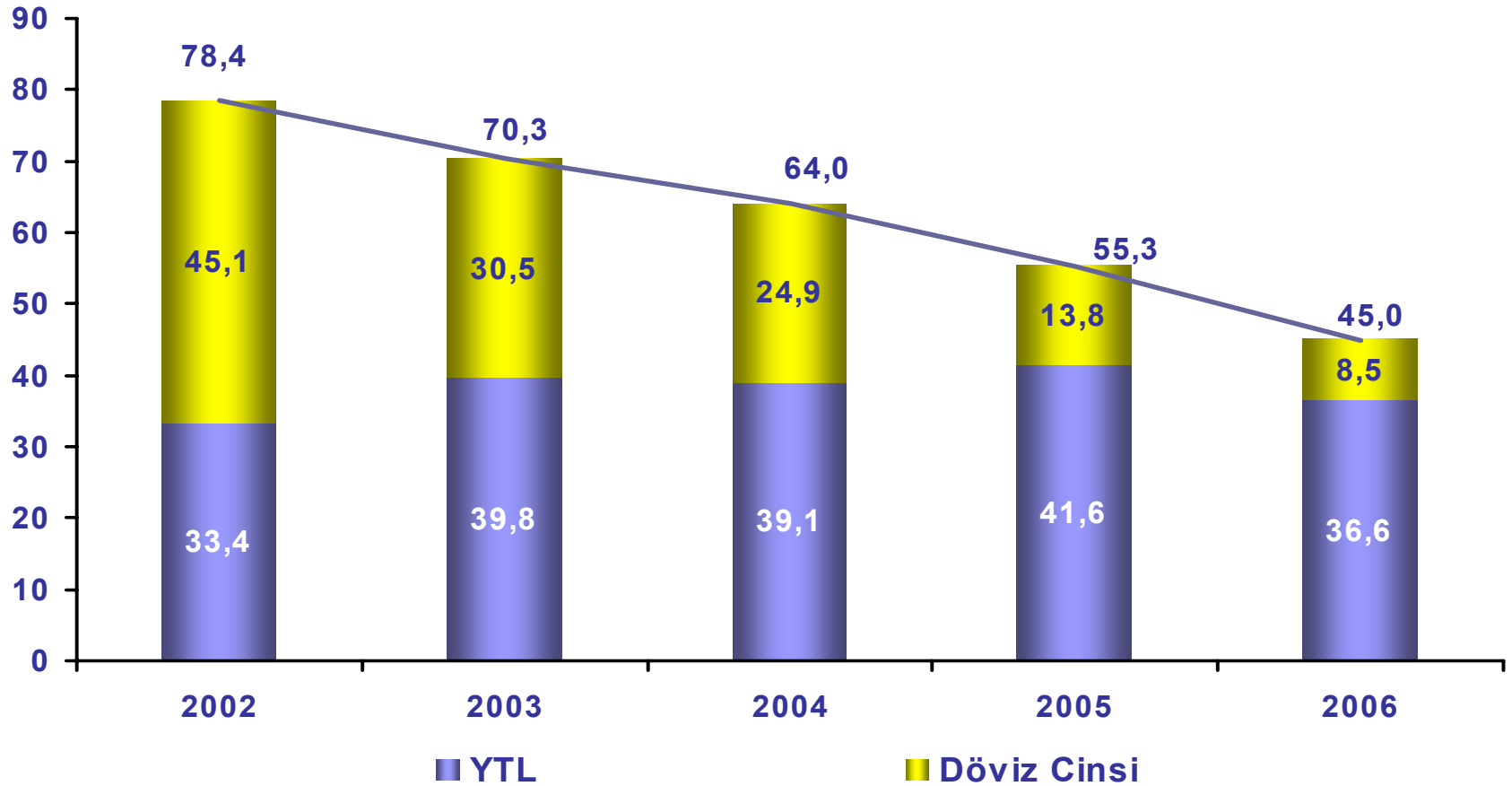
Toplam Kamu Net Borç Stoku

(Milyar YTL)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Aralık	Aralık	Aralık	Aralık	Aralık	Haziran
Toplam Kamu Brüt Borç Stoku	256,8	296,9	331,8	348,5	364,6	357,7
•Merkezi Yönetim	242,7	282,8	316,5	331,5	345,0	341,5
•Diğer Kamu	14,2	14,1	15,3	17,0	19,5	16,2
Varlıklar ve Kamu Mevduatı	41,1	46,1	57,4	79,3	105,4	108,7
•Merkez Bankası Net Varlıkları	25,4	24,7	27,9	30,8	45,7	41,2
•Kamu Mevduatı	10,8	12,4	16,1	30,5	36,0	40,4
•İşsizlik Sigortası	5,0	8,9	13,3	18,0	23,7	27,0
II. Toplam Kamu Net Borç Stoku(I-II)	215,7	250,8	274,4	269,2	259,2	249,1

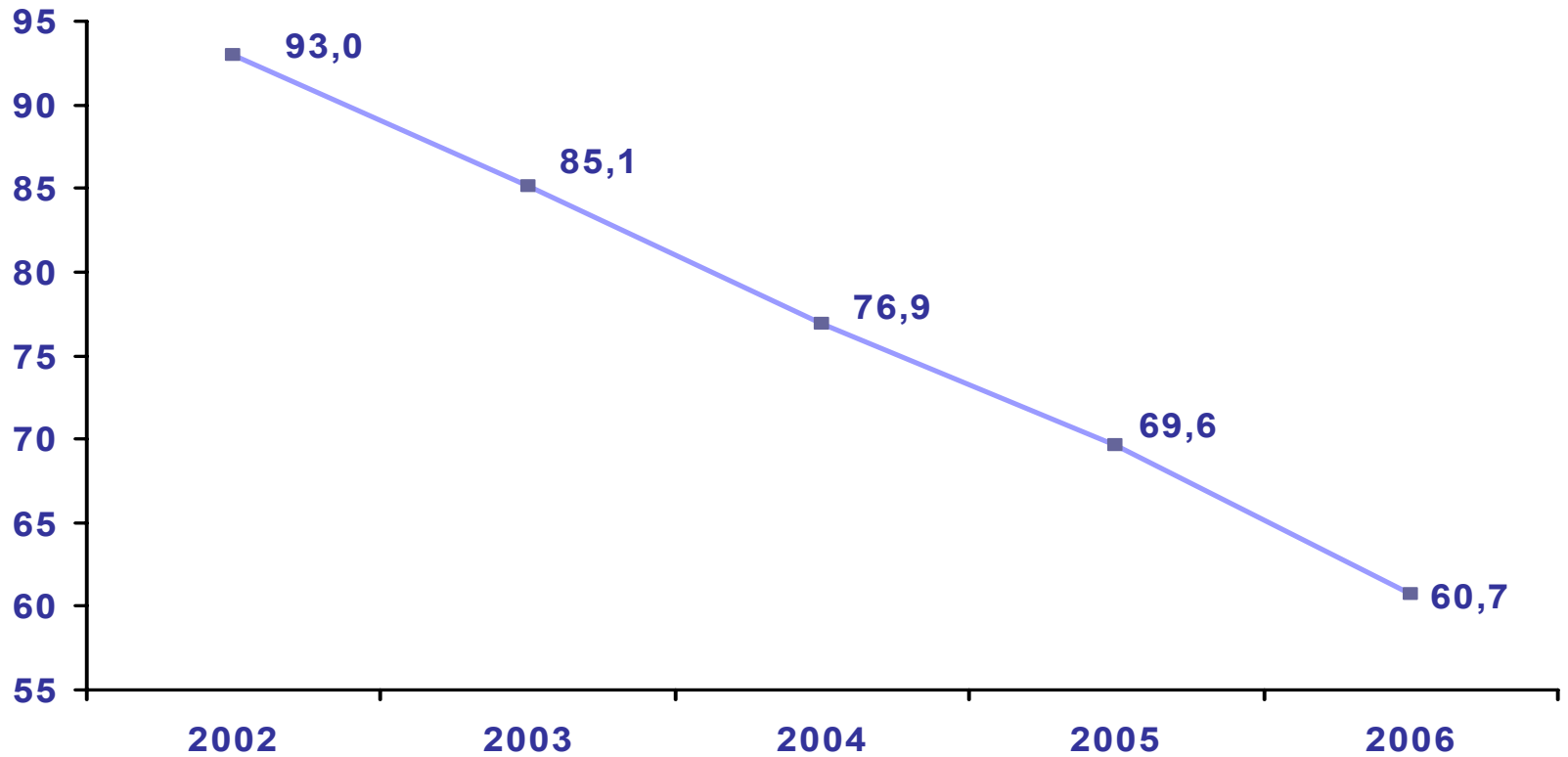
Kamu Kesimi Net Borç Stoku (Milyar YTL)

Toplam Kamu Kesimi Net Borç Stoku / GSMH (%)

AB Tanımlı Borç Stoku / GSYİH (%)

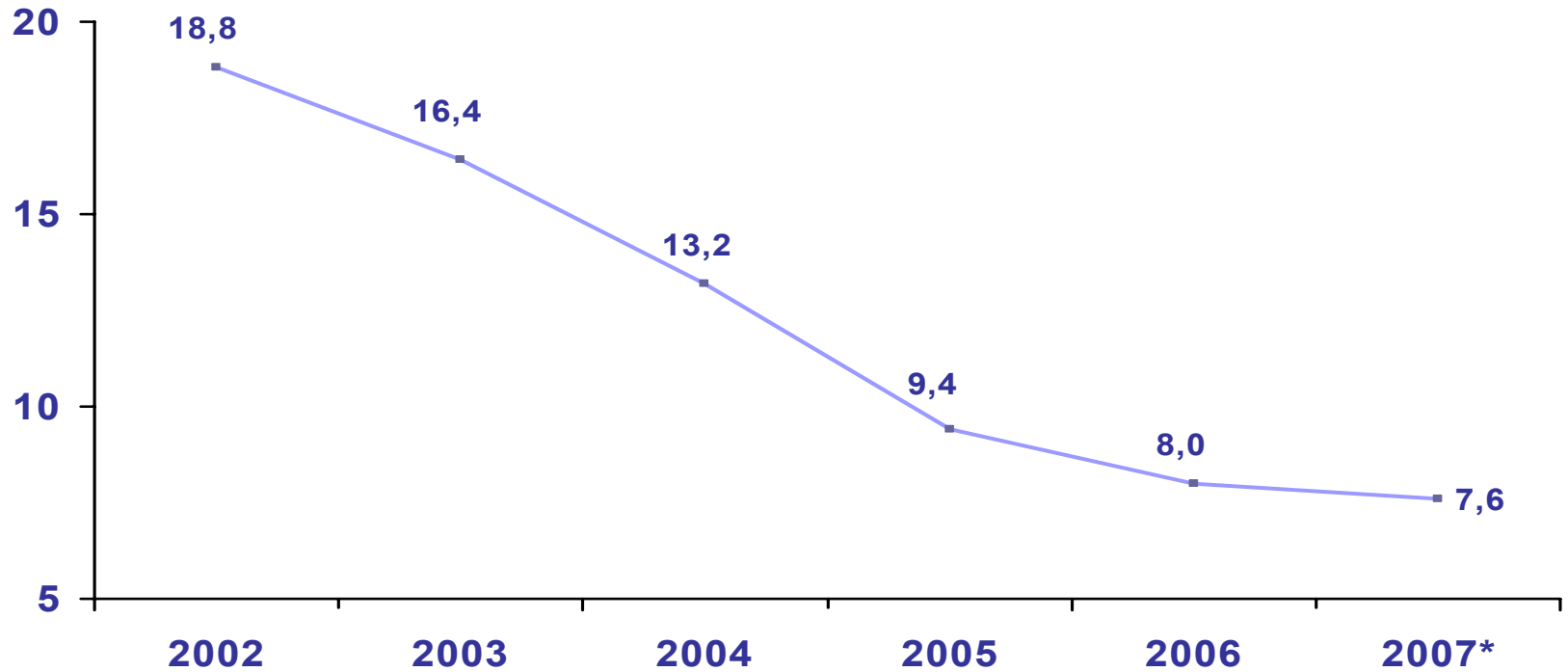

AB Tanımlı Borç Stoku*

	2005		2006	
	Milyar Avro	GSYİH'ya Oran(%)	Milyar Avro	GSYİH'ya Oran(%)
Avrupa Birliği (27)	6.929,0	62,7	7.151,3	61,4
Avrupa Birliği (25)	6.910,2	63,1	7.133,0	61,9
Avrupa Birliği (15)	6.665,5	64,2	6.861,6	63,0
İtalya	1.512,2	106,2	1.575,4	106,8
Yunanistan	194,7	98,0	204,0	95,3
Belçika	278,3	92,2	279,2	88,2
Almanya	1.521,5	67,8	1.568,5	67,5
Macaristan	53,7	61,6	61,9	65,6
Portekiz	94,8	63,7	100,6	64,8
Malta	3,4	70,8	3,3	64,7
Fransa	1.145,2	66,7	1.150,3	64,2
Avusturya	155,5	63,4	159,1	61,7

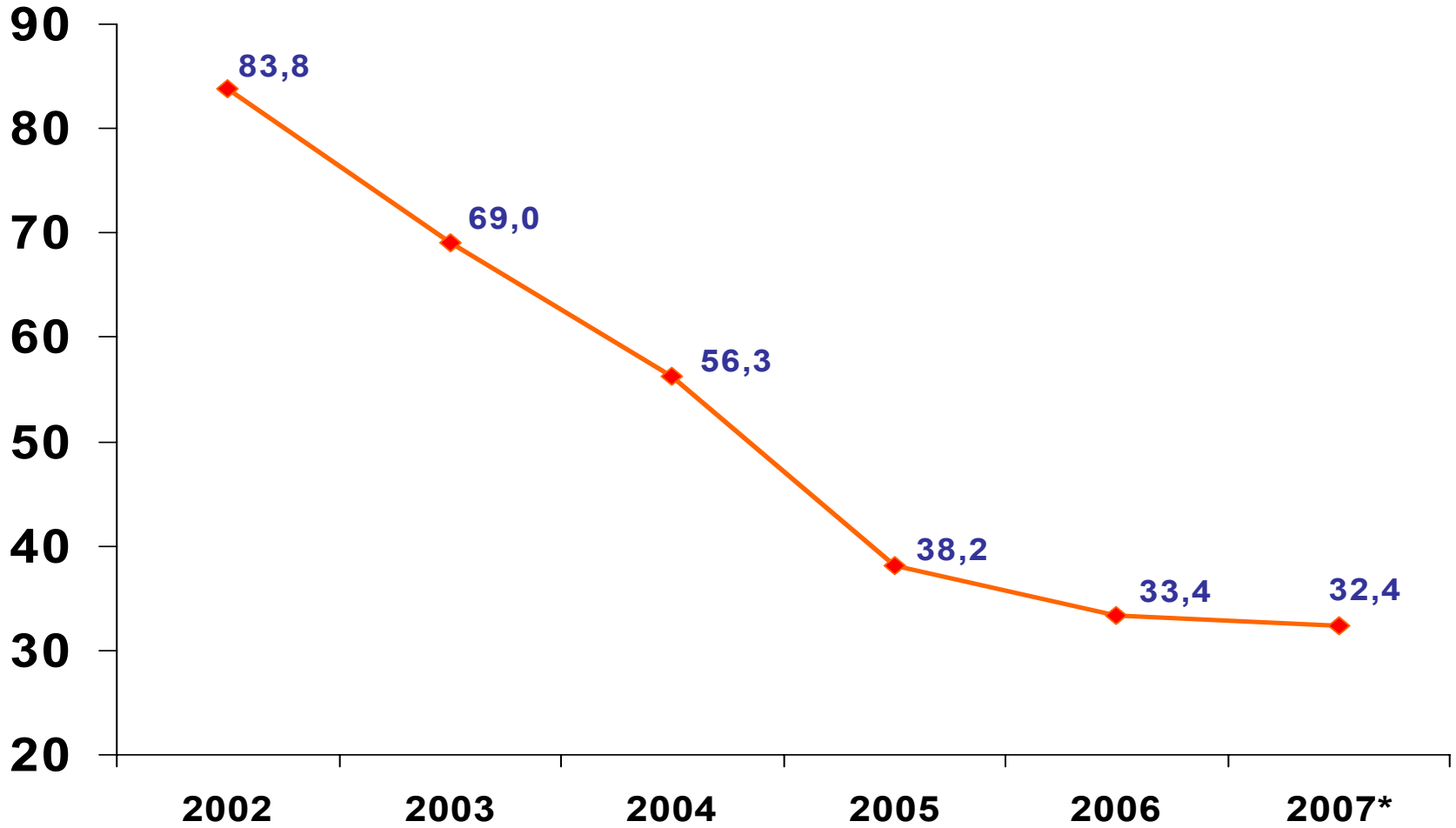
(*) Kaynak: Eurostat

Faiz Harcamaları / GSMH (%)

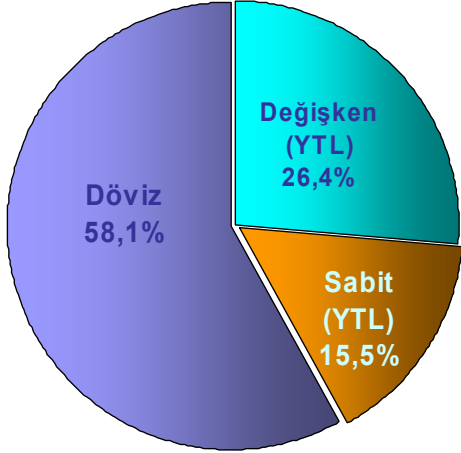
(*) Tahmin

Faiz Harcamaları / Vergi Gelirleri (%)

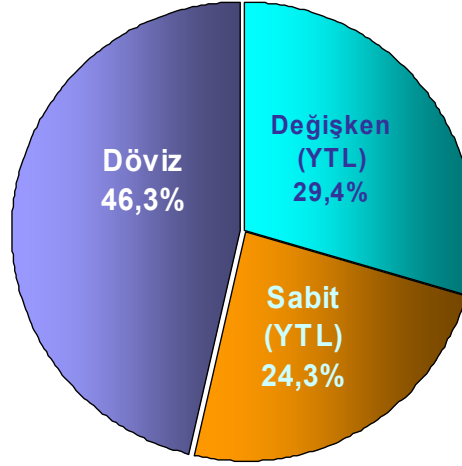

(*) Tahmin

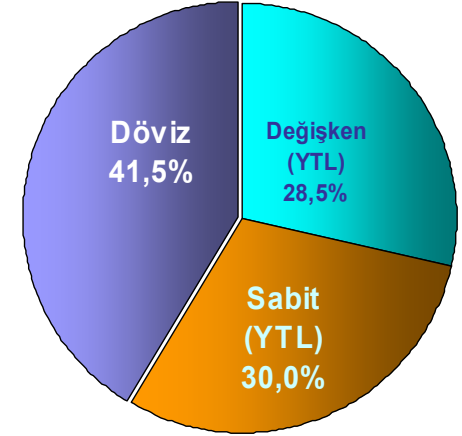
Merkezi Yönetim Brüt Borç Stokunun Yapısı

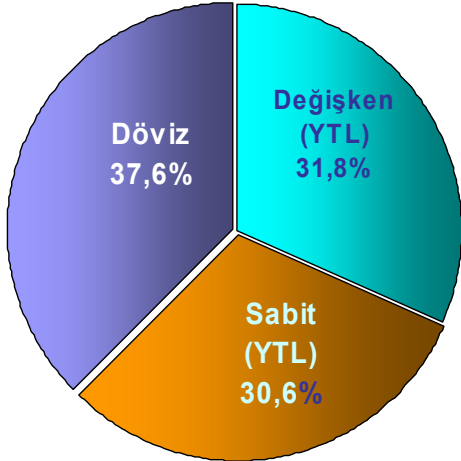
2002

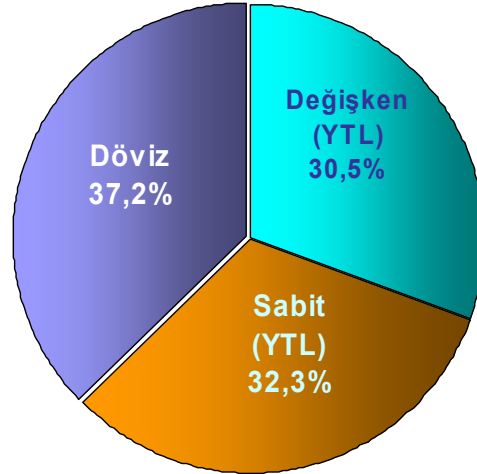
2003

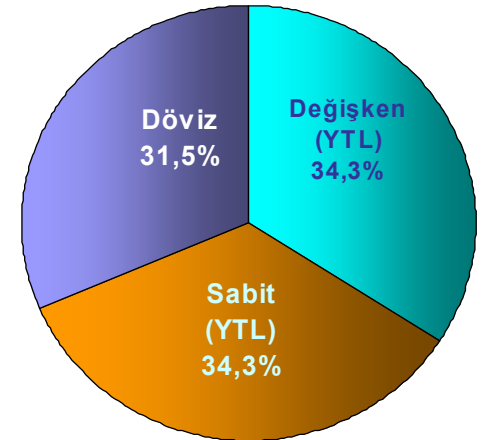
2004

2005

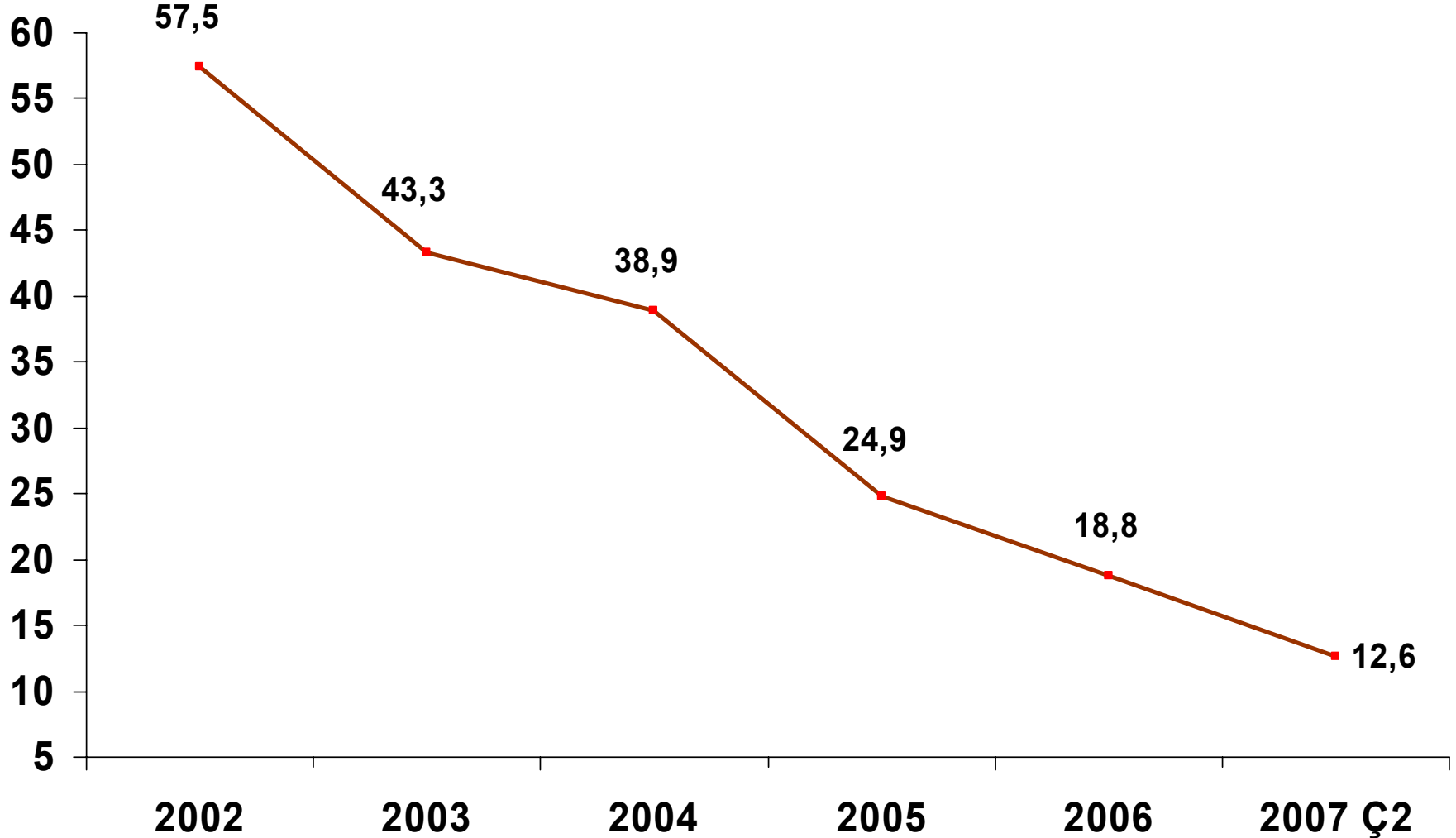

2006

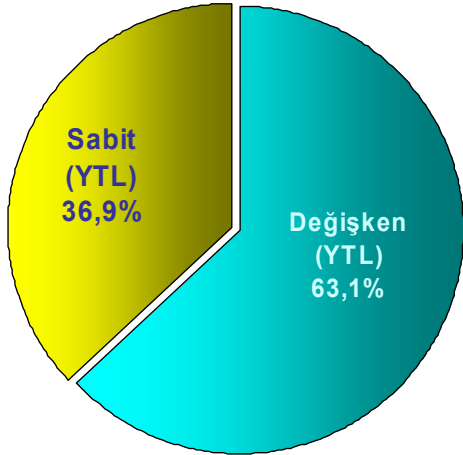

2007/11

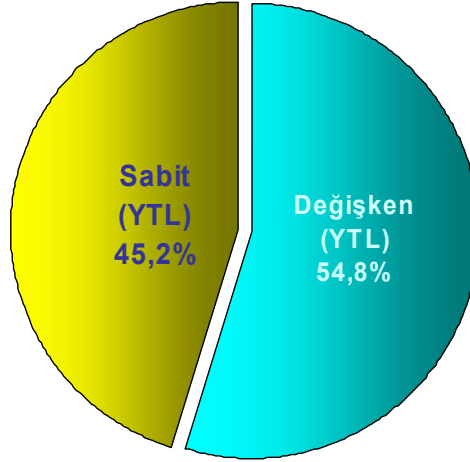
Net Döviz Cinsi Borcun Toplam Net Borç Stoku İçindeki Payı (%)

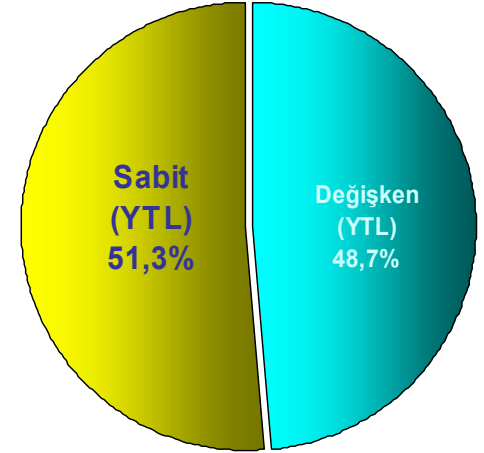
Merkezi Yönetim YTL Cinsi Borç Stokunun Faiz Yapısı

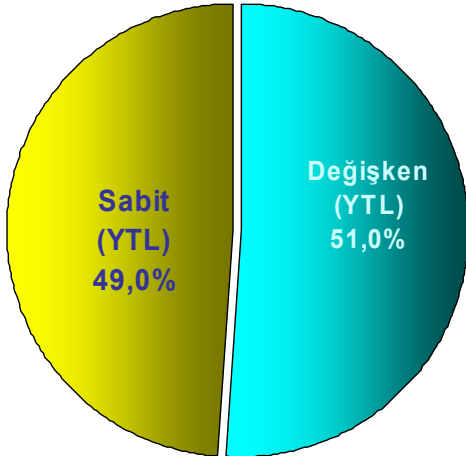
2002

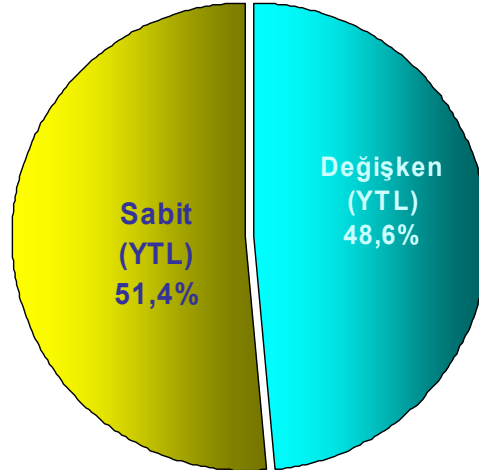
2003

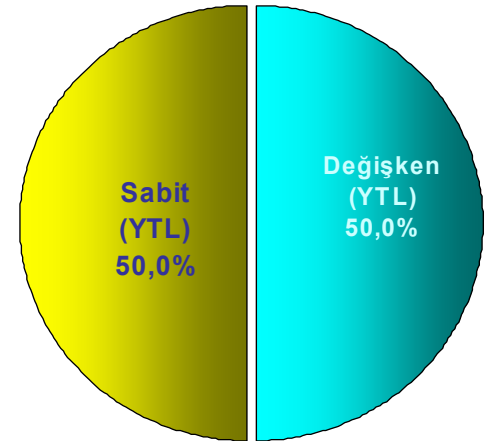
2004

2005

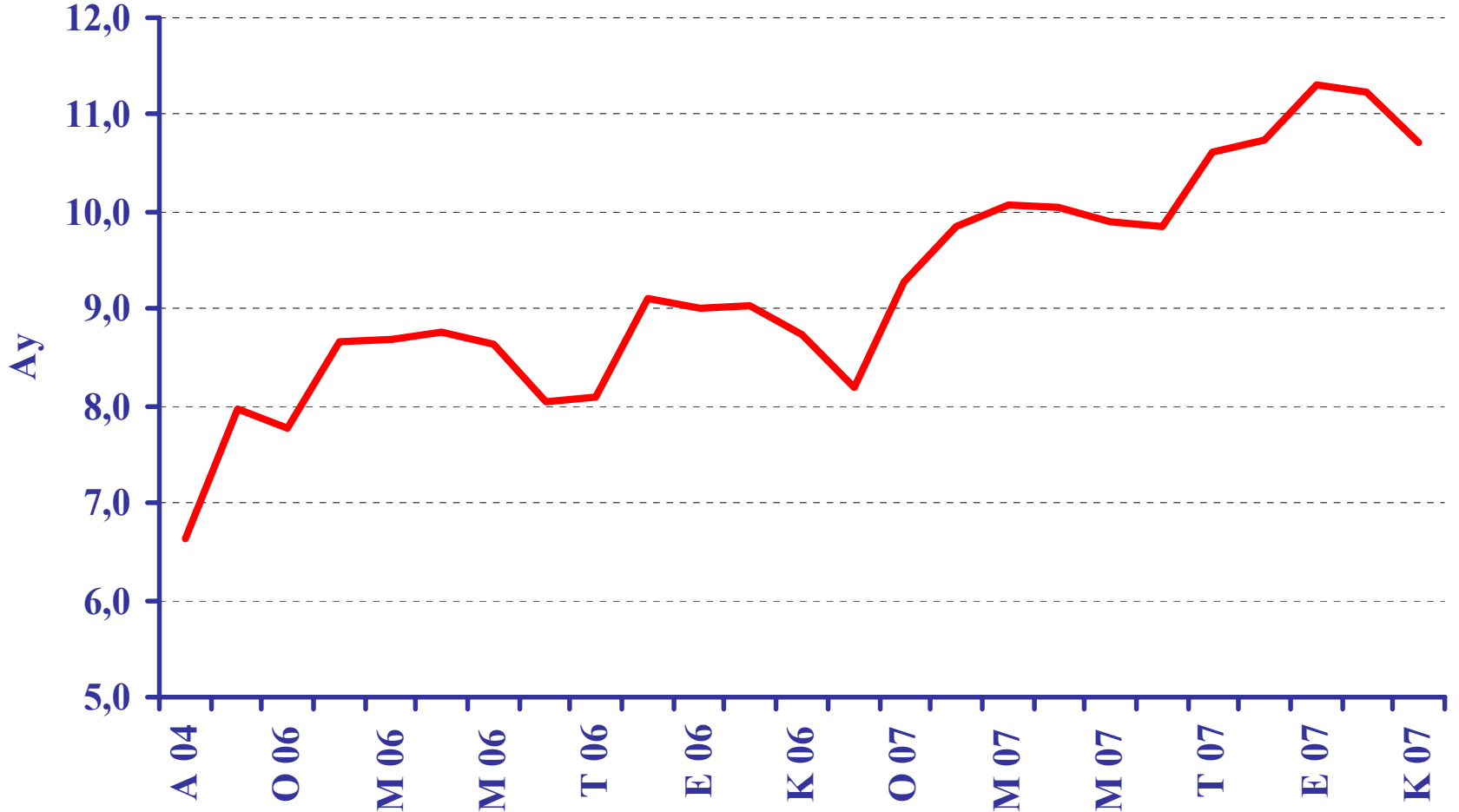

2006

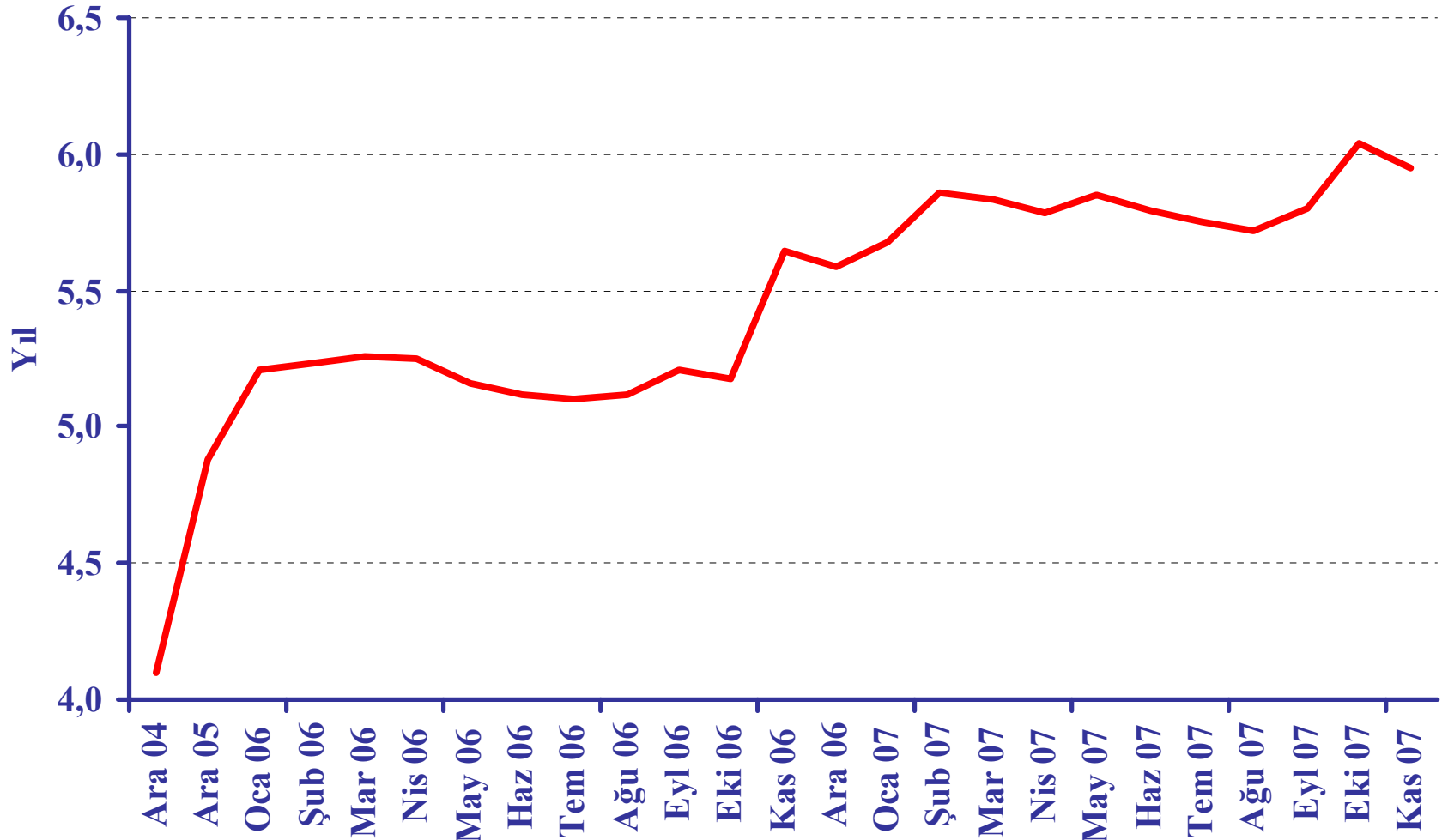

2007/11

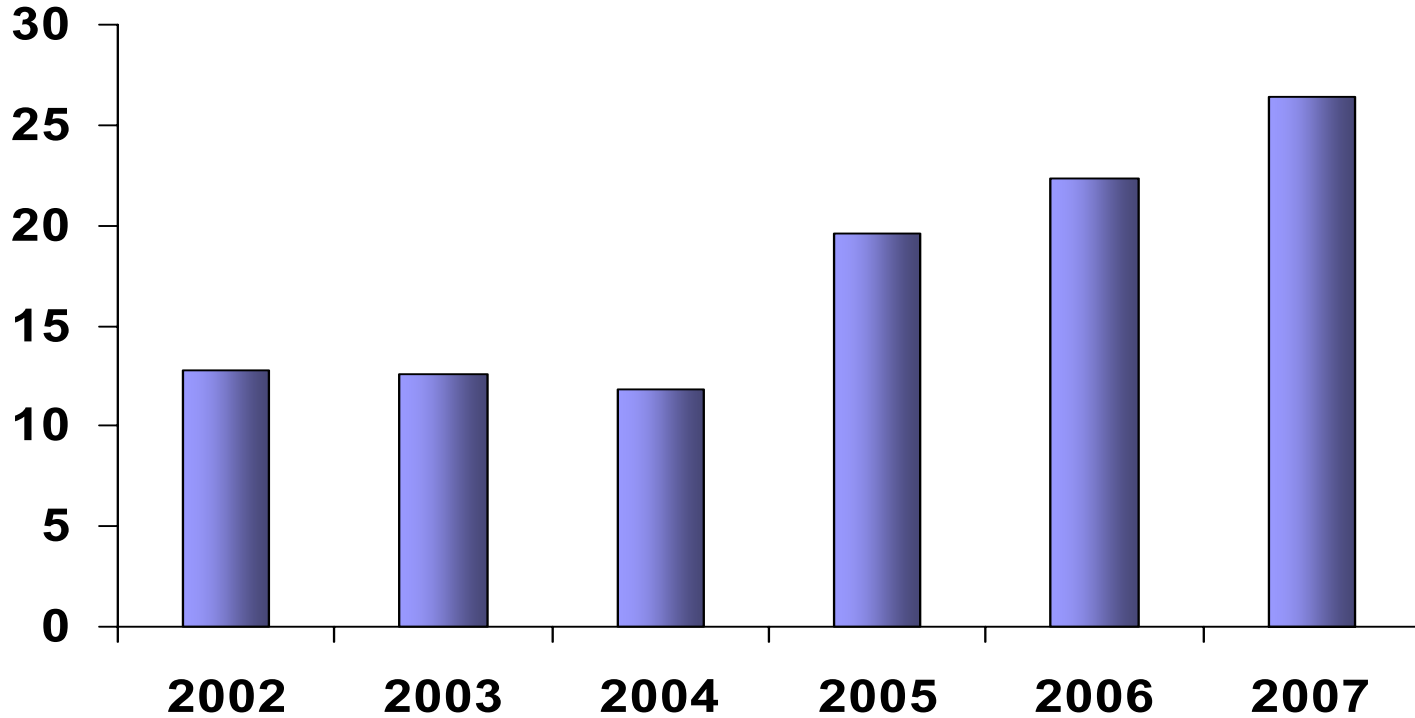
YTL Cinsi İç Borç Stokunun Süresi

Dış Tahvil Stokunun Süresi

Nakit İç Borç Stokunun Vadeye Kalan Süresi (Ay)

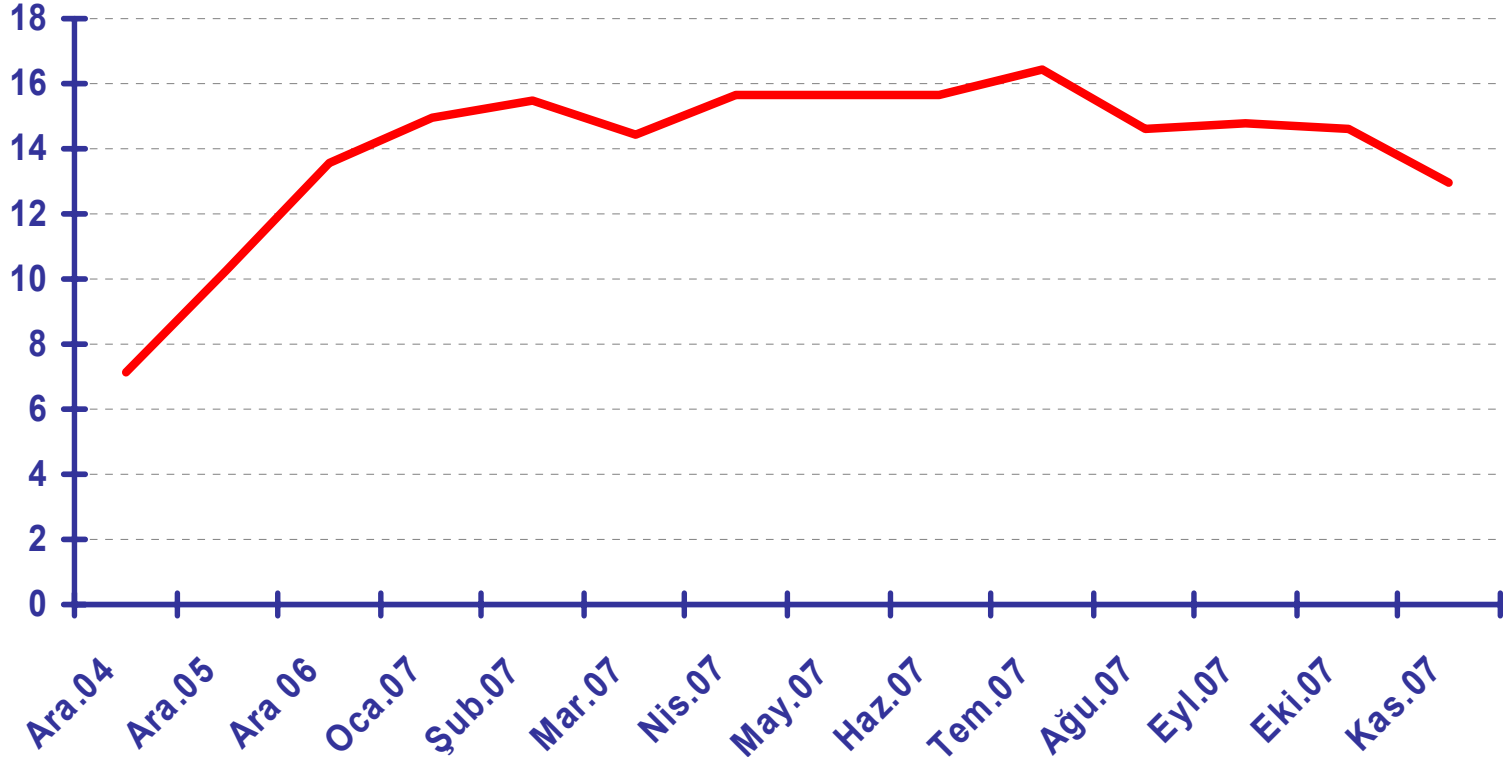

Genel Devlet Brüt Borç Stokunun GSYİH'ya Oranındaki Değişimi*

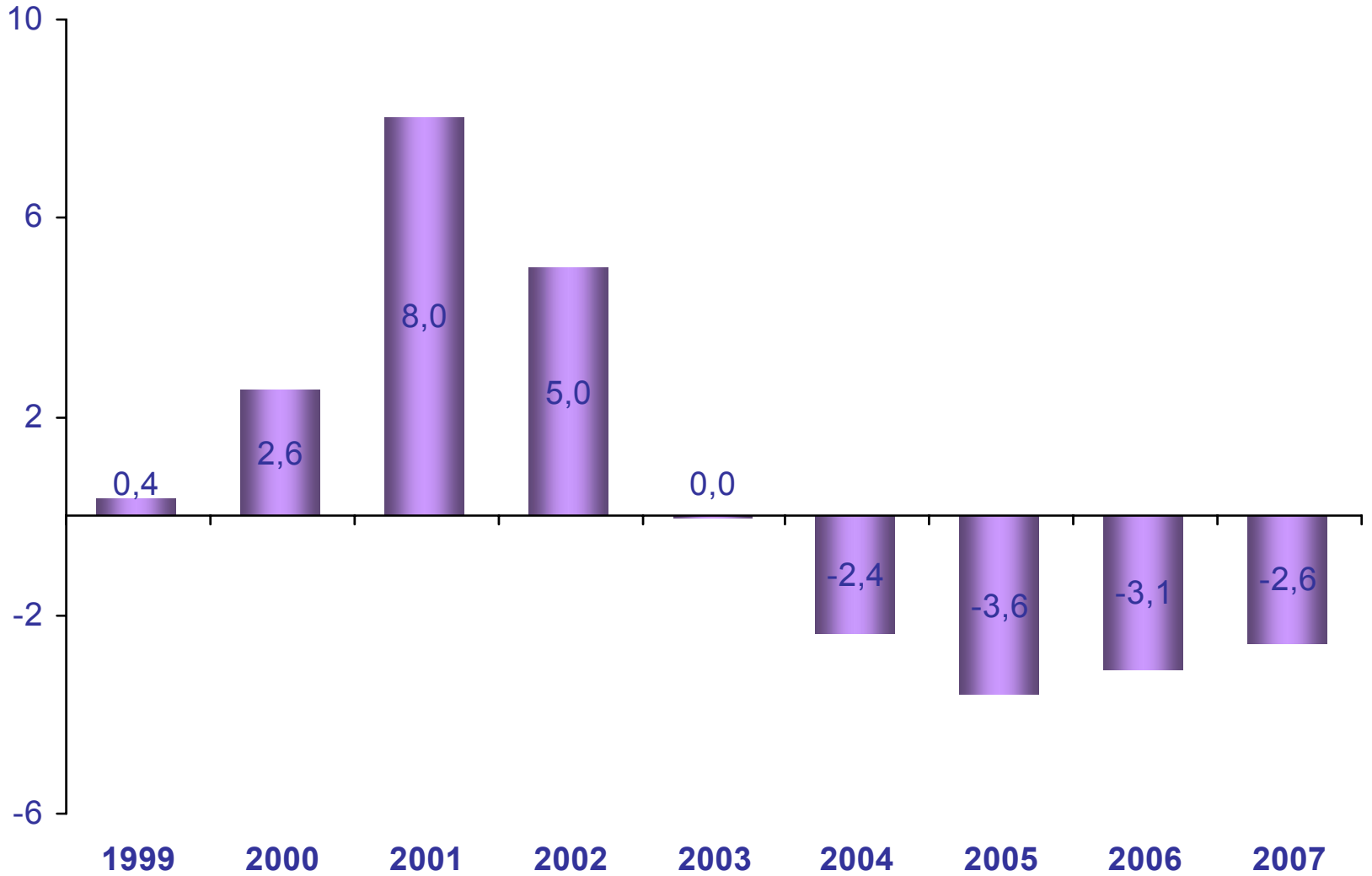
	2001	2007
YTL'nin %5 Değer Kaybı/Kazancı	+ / - 2,9 Puan	+ / - 0,9 Puan
YTL Cinsi Borcun Reel Faizinin 5 Puan Artması/Azalması	+ / - 2,3 Puan	+ / - 1,7 Puan
GSYİH Büyümesinin 2 Puan Azalması/Artması	+ / - 2,1 Puan	+ / - 1,0 Puan
Faiz Dışı Fazla/GSYİH Oranının 1 Puan Artması/Azalması	+ / - 1,0 Puan	+ / - 1,0 Puan

(* 2001 yıl sonu gerçekleşme rakamları ve Haziran ayı itibarıyla 2007 yıl sonu stok tahminleri baz alınarak senaryoların ESA tanımlı Genel Devlet Brüt Borç Stoku / GSYİH oranında yol açabileceği etkiyi göstermektedir.

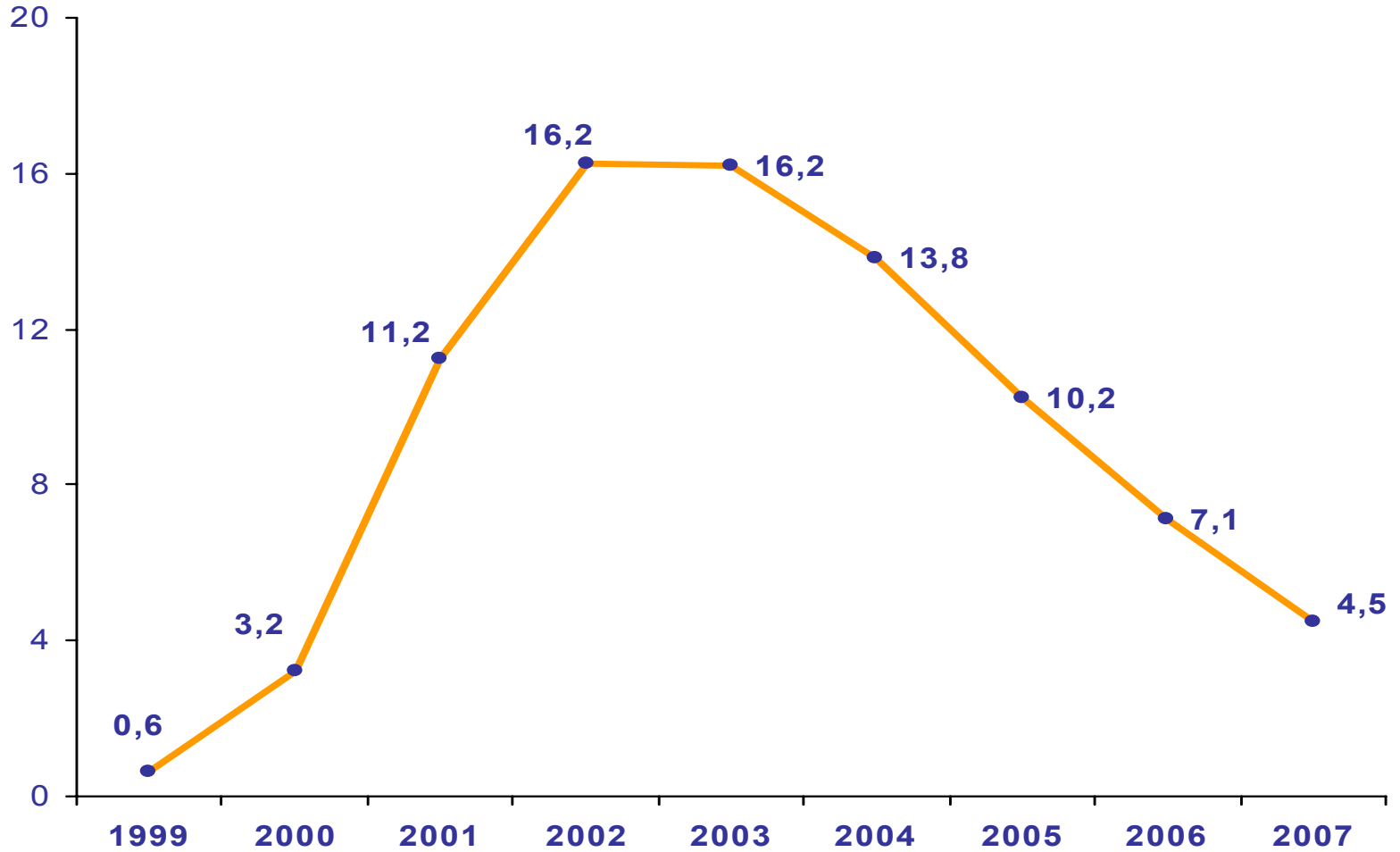
Yurtdışı Yerleşiklerin İç Borç Stoku İçindeki Payı (%)

Uluslararası Para Fonu'ndan Net Anapara Kullanımı (Milyar SDR)

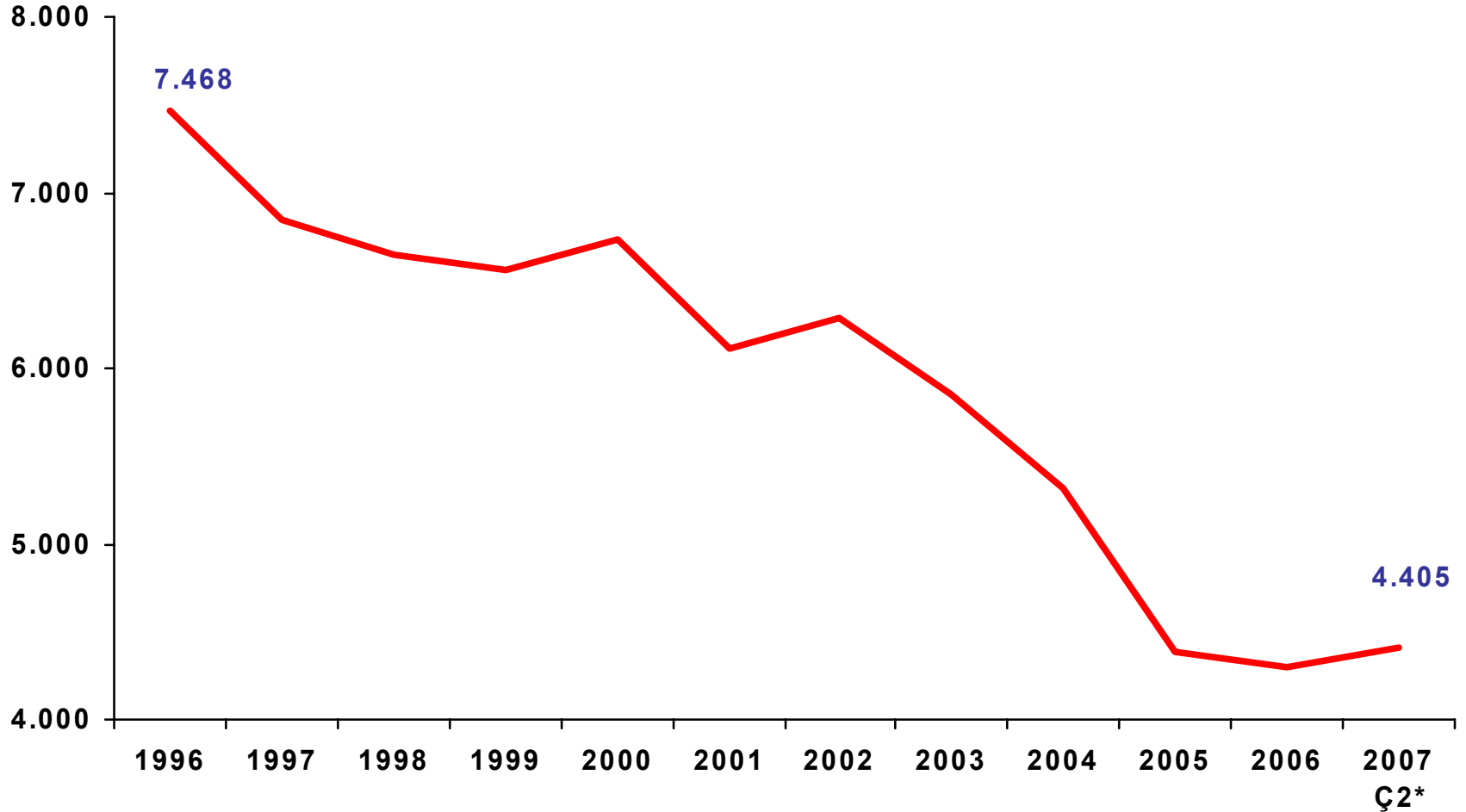

Uluslararası Para Fonu'na Olan Borç Stoku (Milyar SDR)

III. HAZİNE GARANTİLERİ VE ALACAKLARI

Hazine Garantili Dış Borç Stoku (Milyon ABD Doları)

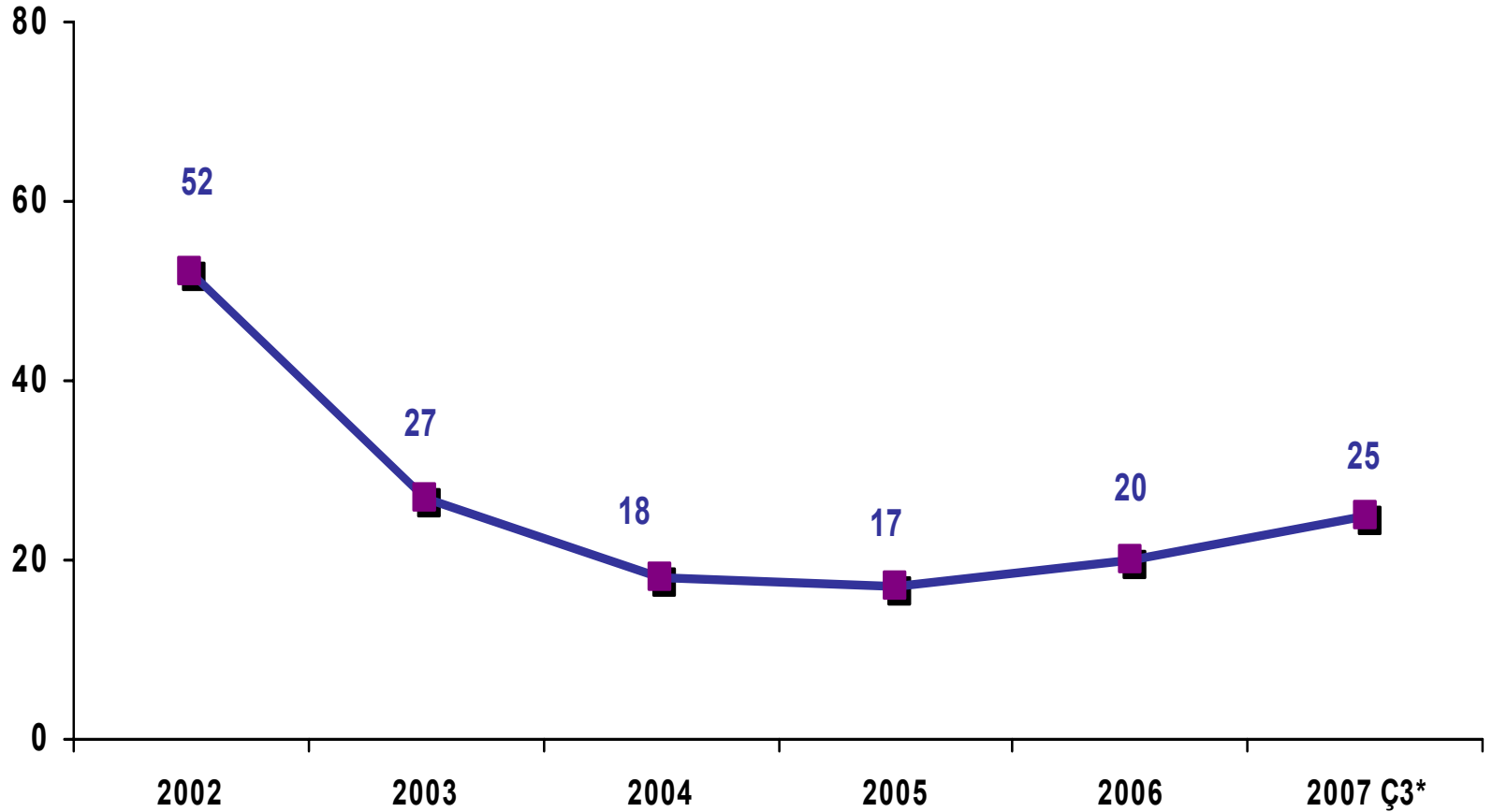

Hazine Garantili Dış Borç Stoku*

	<i>Milyon \$</i>	<i>%</i>
KAMU	2.194	49,8
MAHALLİ İDARELER	719	16,3
FONLAR	216	4,9
KAMU BANKALARI	60	1,4
KİTLER ve DİĞER	1.200	27,2
ÖZEL	2.210	50,2
BANKALAR	1.744	39,6
ŞİRKETLER	466	10,6
TOPLAM	4.405	100

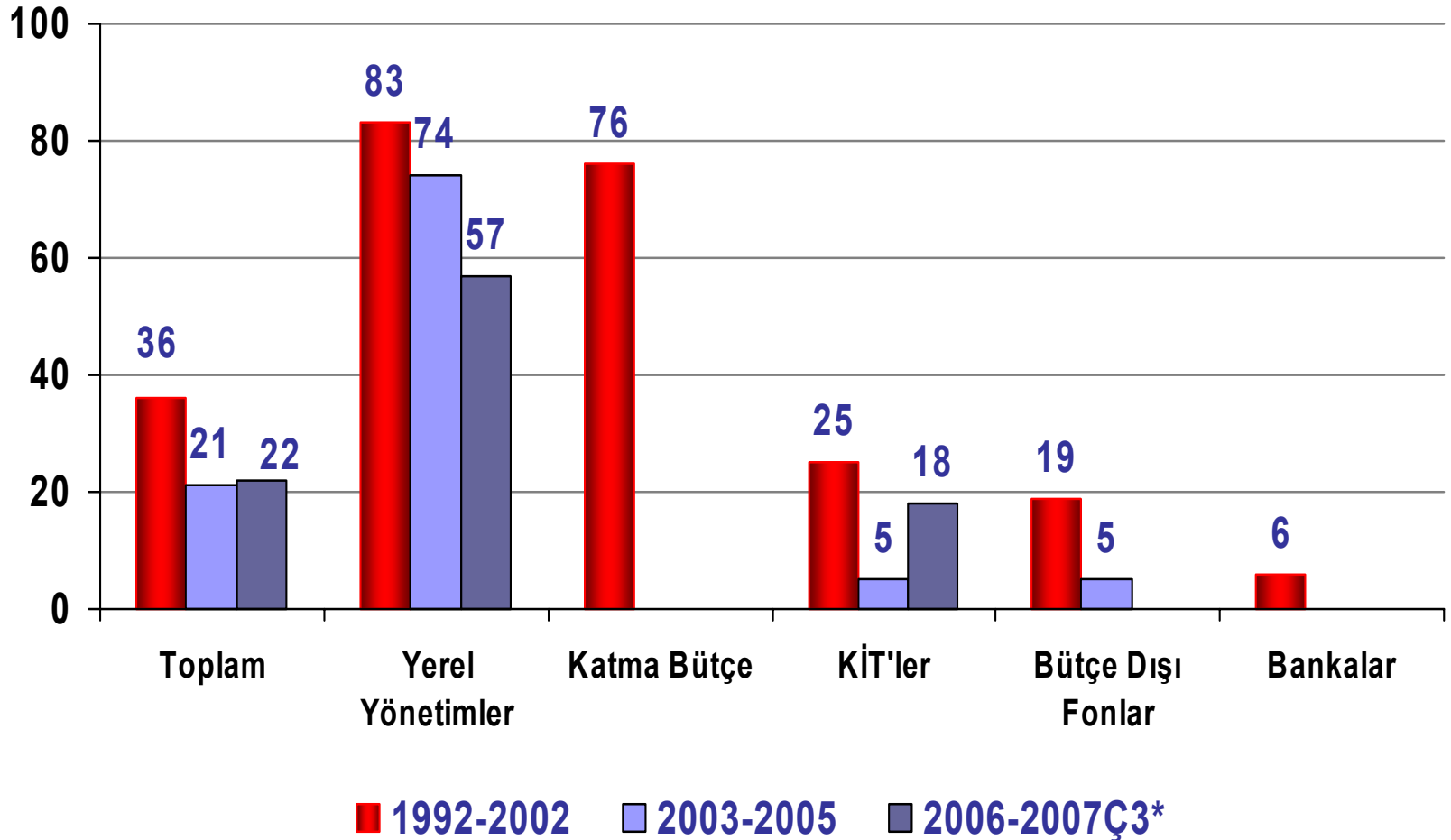
(*) 2007 yılı ikinci çeyrek itibarıyla geçici

Hazine Garantili Borçlardan Üstlenim Oranları (%)

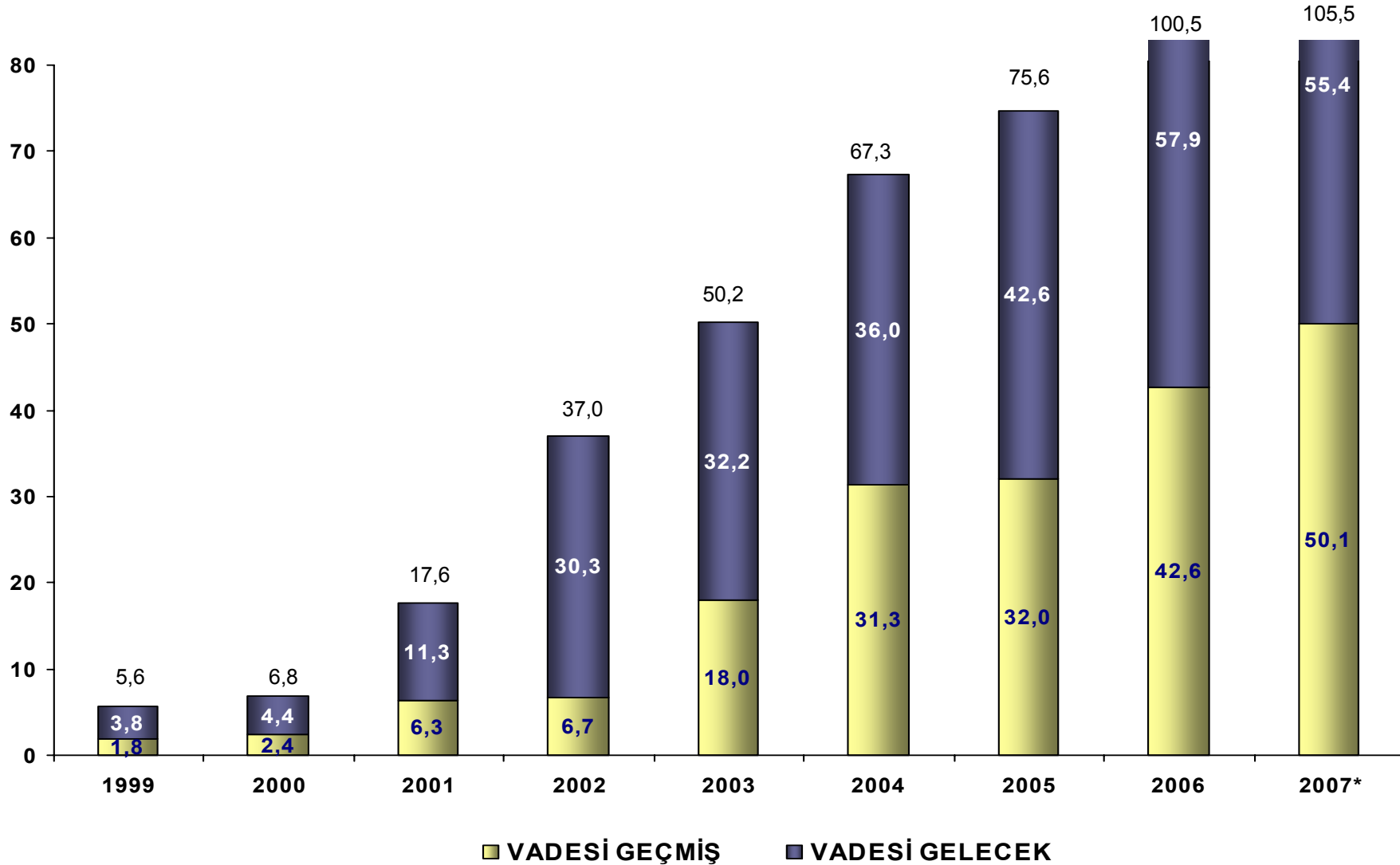

(*) Geçici

Kuruluşlara Göre Garantili Borçlardan Üstlenimler

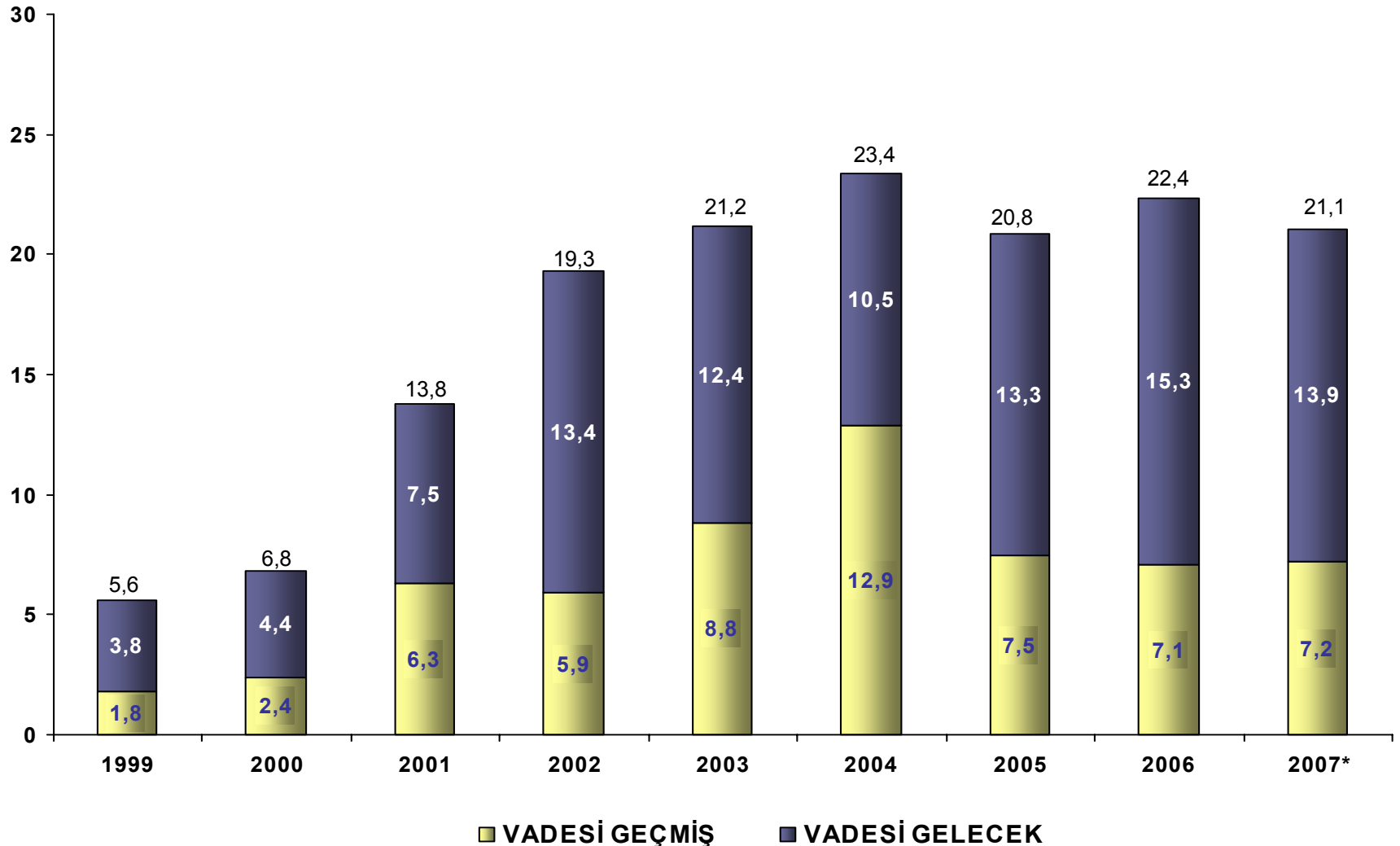

Alacak Stokunun Gelişimi (Milyar YTL) (TMSF dahil)

* 2007 Kasım Ayı Sonu İtibariyle Geçici.

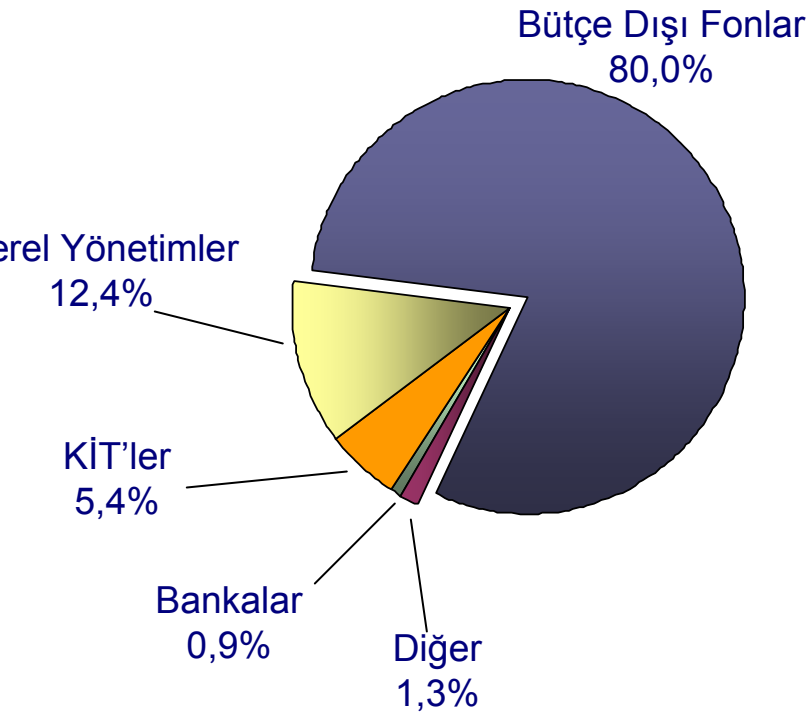
Alacak Stokunun Gelişimi (Milyar YTL) (TMSF hariç)

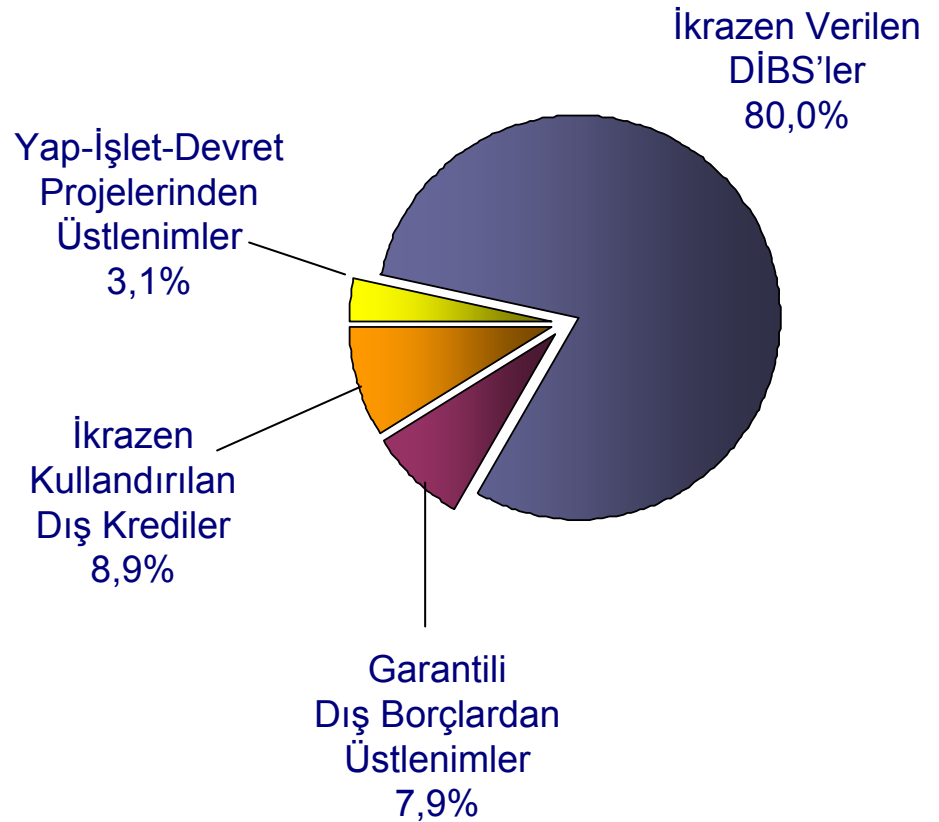
* 2007 Kasım Ayı Sonu İtibarı ile Geçici.

Alacak Stokunun Yapısı – 2007*

Borçlulara Göre

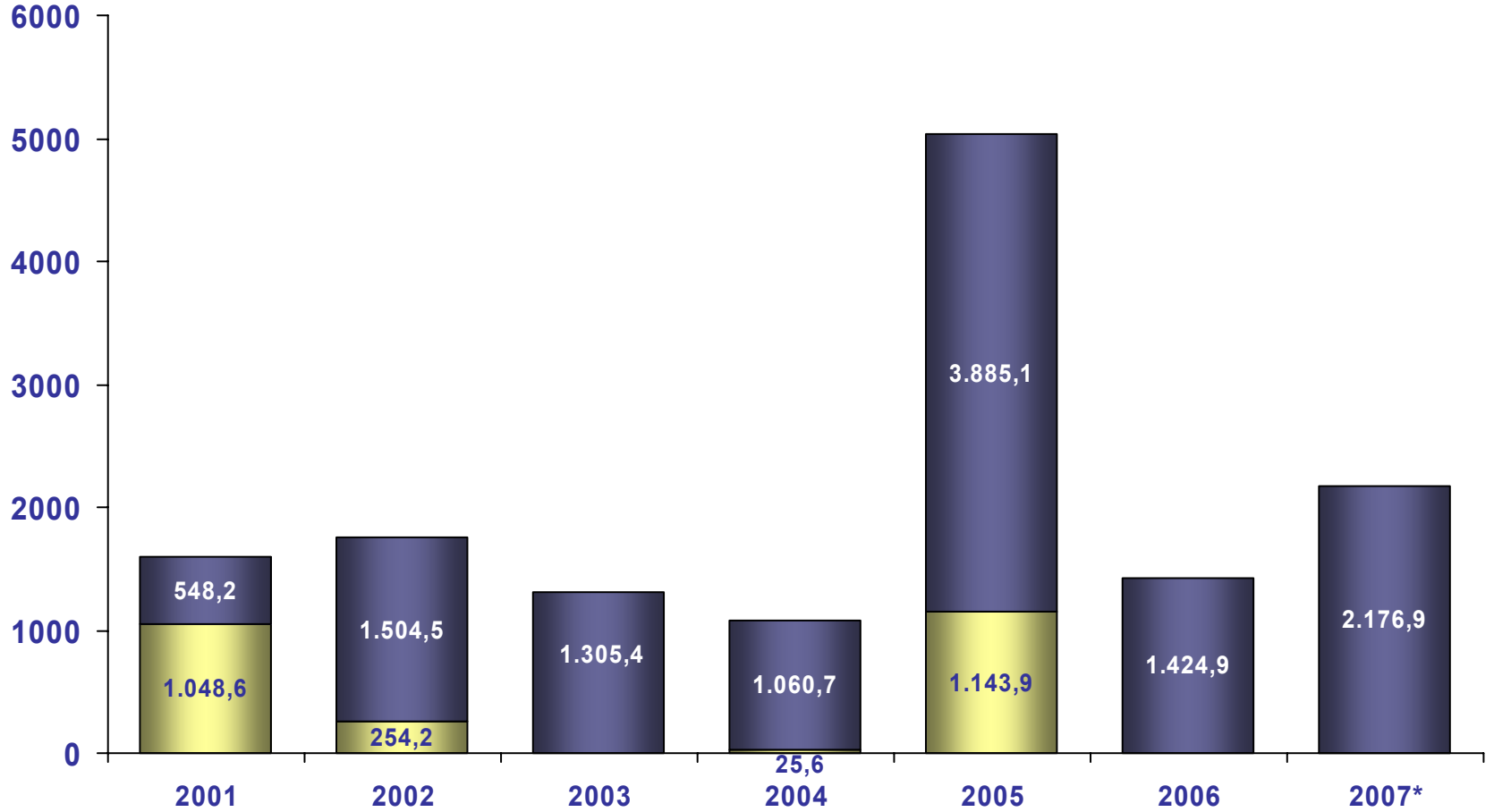

Kaynaklarına Göre

* 2007 Kasım Ayı Sonu İtibarı İle Geçici.

Gerçekleşen Tahsilat (Milyon ABD Doları)

■ Ayni tahsilat ■ Nakdi tahsilat

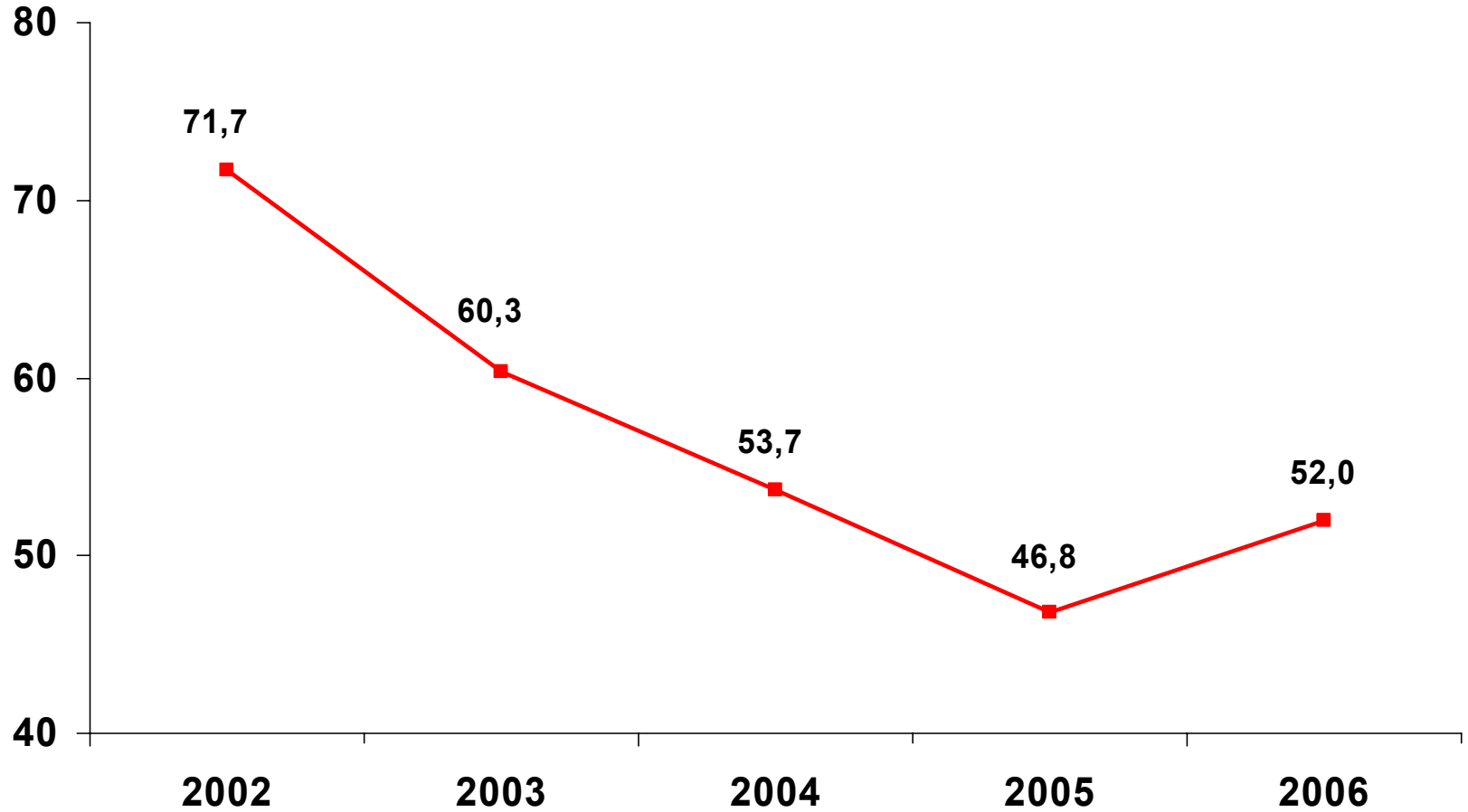
*2007 Kasım Ayı Sonu İtibariyle Geçici

IV. TÜRKİYE DIŞ BORÇ STOKU

Türkiye Brüt Dış Borç Stoku

Milyar \$	2002	2003	2004	2005	2006	2007 Ç2
Toplam	129,7	144,3	160,8	169,0	207,7	226,4
Kısa Vade	16,4	23,0	31,9	37,1	42,3	41,0
Uzun Vade	113,3	121,3	128,9	131,9	165,4	185,4
Kamu	64,5	70,8	75,7	70,4	71,6	72,4
Kısa Vade	0,9	1,3	1,8	2,1	1,7	1,7
Orta Uzun Vade	63,6	69,5	73,8	68,3	69,8	70,7
TCMB	22,0	24,4	21,4	15,4	15,7	15,5
Kısa Vade	1,7	2,9	3,3	2,8	2,6	2,4
Orta Uzun Vade	20,3	21,5	18,1	12,7	13,1	13,1
Özel	43,2	49,1	63,8	83,1	120,5	138,6
Kısa Vade	13,9	18,8	26,8	32,2	38,0	36,9
Orta Uzun Vade	29,3	30,3	37	50,9	82,5	101,6

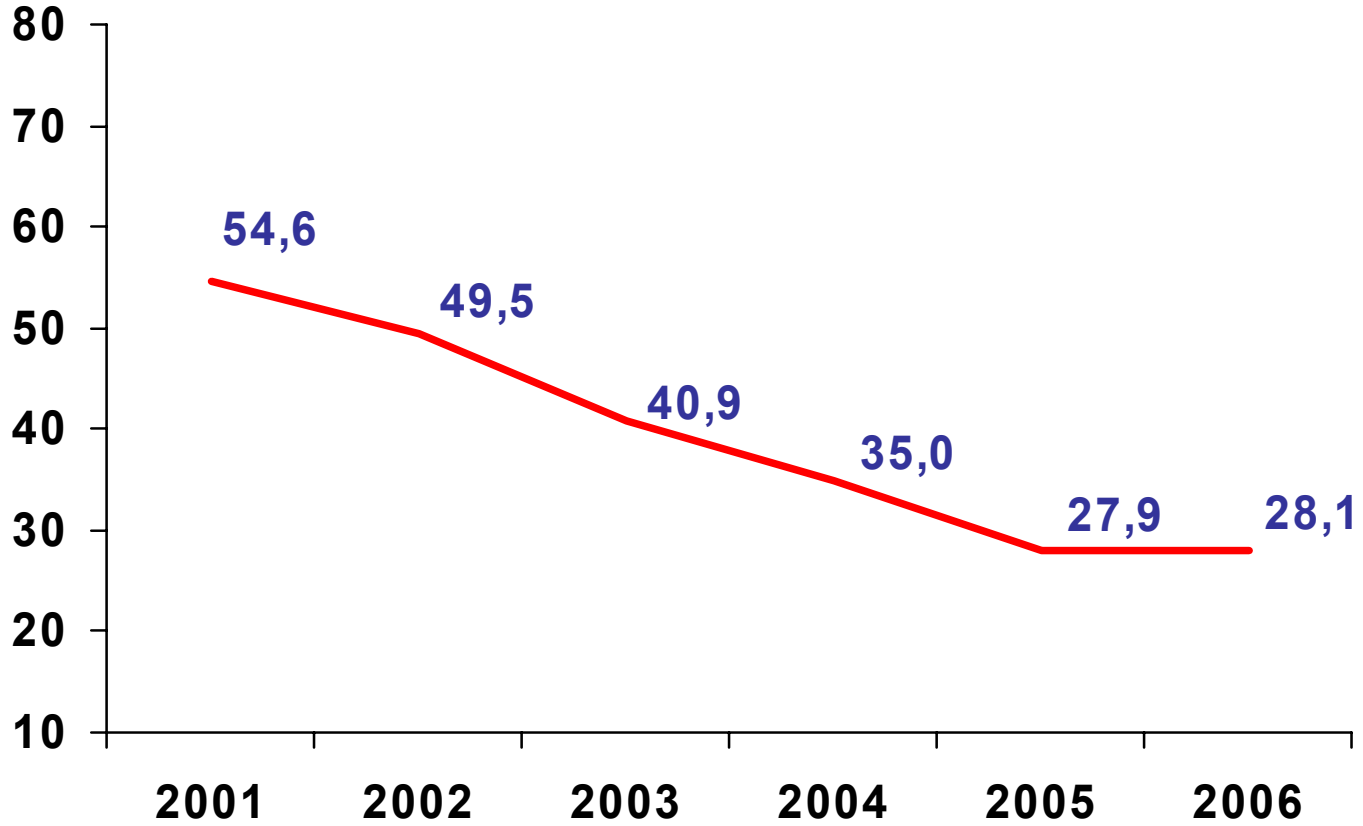
Brüt Dış Borç Stoku / GSMH (%)

Dış Borç Stokuna İlişkin Oranlar

(%)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 Ç2
TOPLAM DIŞ BORÇ STOKU/ GSMH (%)	78,0	71,7	60,3	53,7	46,8	52,0	
ÖZEL SEKTÖR DIŞ BORCU/ GSMH (%)	28,9	23,9	20,5	21,3	23,0	30,1	
TOPLAM DIŞ BORÇ STOKU / İHRACAT (FOB)	362,5	359,7	305,4	254,7	229,9	243,0	238,0
ÖZEL SEKTÖR/İHRACAT (FOB)	134,4	119,8	103,9	101,0	113,1	140,9	145,6
TCMB REZERVLER (BRUT)/ TOPLAM DIŞ BORÇ	16,5	20,7	23,3	22,4	29,9	29,3	30,2
TCMB REZERVLER (BRUT)/ KISA VADELİ BORÇLAR	114,5	163,2	146,1	113,0	136,1	143,9	166,3

Türkiye'nin Net Dış Borç Stoku (%)

V. ORTA VADELİ HEDEFLER

Kamu Borç Stoku Tahminleri * (GSYİH'ye Oran, %)

	2008	2009	2010	2011	2012
Genel Devlet Brüt Borç Stoku (AB Tanımlı)	52,5	49,6	45,6	42,4	40,0
Kamu Net Borç Stoku	36,8	34,2	30,2	27,2	25,0
MF Tanımlı Kamu Kesimi Faiz Dışı Fazlası	5,5	4,9	4,8	4,5	4,5
Kamu Kesimi Borçlanma Gereği	-0,3	-0,8	-1,2	-1,2	-1,8
Genel Devlet Borçlanma Gereği	0,0	-0,7	-1,0	-1,0	-1,7
Genel Devlet Toplam Harcamaları	43,3	41,3	39,6	38,1	37,1
Genel Devlet Faiz Dışı Harcamaları	35,4	34,9	34,0	33,7	33,3
Genel Devlet Toplam Gelirleri	43,2	42,0	40,6	39,2	38,7
Genel Devlet Gelirleri (Özelleştirme Hariç)	41,6	40,6	39,6	38,9	38,4

(* Kaynak: 2007 yılı Katılım Öncesi Ekonomik Programı)

Yapısal Reform Öncelikleri

- Sosyal Güvenlik Reformu (güncellenmiş reform paketi)
- İşgücü Piyasası Reformu
- Gelir idaresi ve vergi politikası reformlarının kararlı bir şekilde uygulanması
- Rekabeti artırıcı reformlara ve özelleştirme uygulamalarına devam edilmesi
 - AR-GE Yasa Tasarısı
 - Ticaret Kanunu
 - Enerji ve Ulaştırma Altyapısının Güçlendirilmesi
 - Yatırım Ortamını İyileştirici Diğer Düzenlemeler

KAMU BORÇ YÖNETİMİ

T.B.M.M.
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUMU

26 Aralık 2007